

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Vyjednávání dohody vztahů mezi Evropskou unií a
Spojeným královstvím Velké Británie a Severního
Irska**

Zuzana Plechatá

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Mezinárodní vztahy – teritoriální studia

Bakalářská práce

**Vyjednávání dohody vztahů mezi Evropskou unií a
Spojeným královstvím Velké Británie a Severního
Irska**

Zuzana Plechatá

Vedoucí práce:

PhDr. Mgr. Petr Jurek, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2021

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2021

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala PhDr. Mgr. Petru Jurkovi, Ph.D. za odborné vedení, ochotu a cenné rady při konzultacích a vypracování této bakalářské práce.

OBSAH

1	ÚVOD	2
2	RÁMEC VYJEDNÁVÁNÍ	5
3	VYJEDNÁVAJÍCÍ STRANY	9
	3.1. Vyjednávající strana Evropské unie	10
	3.2. Vyjednávající strana Spojeného království Velké Británie a Severního Irska ...	15
4	VYJEDNÁVAJÍCÍ OBDOBÍ	21
	4.1. Březen až září	22
	4.2. Září až prosinec	38
	4.3. Dohoda mezi Evropskou unií a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska	50
5	ZÁVĚR	52
6	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	54
7	RESUMÉ	72
8	PŘÍLOHY	73

1 ÚVOD

Vyjednávání dohody, které je tématem této práce je poslední fází známého a dlouho diskutovaného brexitu. Brexit neboli odchod Velké Británie¹ z Evropské unie probíhal od roku 2016 do roku 2020. Počátkem roku 2020 Velká Británie již formálně opustila Evropskou unii. Od tohoto momentu probíhalo přechodné období trvající jedenáct měsíců, tedy do konce roku 2020. Během této doby se Velká Británie stále řídila pravidly Unie, ale již docházelo k jednání o změnách v budoucí spolupráci obou stran. Na počátku jednání měly obě strany své představy o budoucnosti jejich vztahu. Do jednání vstupovaly obě strany s odlišnými požadavky, čímž se celý proces komplikoval. Bylo jasné, že půjde o zdlouhavé jednání, ve kterém nemusí dojít dohodě. Pro takový případ byl připraven scénář, který by tuto situaci uzavřel bez dohody. Ten byl nazýván jako „tvrdý brexit“. Přestože měla Velká Británie možnost prodloužit přechodné období a tím poskytnout více prostoru pro úspěšnou dohodu, což se nazývalo naopak „měkký brexit,“ tak ji nevyužila. K plynulosti vyjednávání nepřispěla ani pandemie koronaviru, která významně ovlivnila rok 2020. Jednání bylo rozděleno na devět jednacích kol, během kterých se setkávaly hlavně vyjednávací týmy v čele s hlavními vyjednávači. Stranu EU zastupoval Michel Barnier a stranu Velké Británie David Frost.

Témata řešená během vyjednávání byla různorodá, od zahraničních pravidel přes obchod až k dopadu na život samotných občanů Velké Británie i EU. Hlavní rozpory mezi oběma stranami byly pak v budoucích pravidlech rybolovné politiky a pravidlech hospodářské soutěže. Velkým bodem vyjednávání byla také otázka Severního Irsku. V rámci této otázky se jednalo především o vytvoření hranice mezi Velkou Británií, tedy Severním Irskem a Irskou republikou, tedy EU. Nejen, že je tato hranice obtížně stanovitelná, ale výrazně by zkomplikovala obchod obou stran.

---

¹ v celém názvu Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku

Hlavním cílem práce je rozebrat celé přechodné období v návaznosti na konečnou dohodu a zhodnotit představy vyjednávacích stran s konečným výsledkem jednání. *Jakou podobu dohody chtěla prosadit Velká Británie a jakou podobu měla za cíl Evropská unie?* Rozbor dohody a vyjednávání je hlavně na základě sporných oblastí, které byly dlouhým předmětem debat a obav o neúspěšném dohodnutí podmínek. *Jak probíhalo přechodné období? Byla dohoda kompromisem?* V mé bakalářské práci téma rozebírám více z pohledu Evropské unie. Zejména se zaměřuji na jednotlivé oblasti jednání, na budoucí uspořádání vztahů a chování druhého aktéra. *V čem jednotlivé strany ustoupily ze svých původních pozic k uzavření dohody? Jak bylo pro jednotlivé strany úspěšné uzavření dohody důležité?*

První kapitola představuje samotné zahájení vyjednávání a s tím spojenou smlouvou o vystoupení Velké Británie z EU, která předchází samotnému přechodnému období. Jedná se o její obsah a následný vliv na vyjednávání. Dále je zde také zmiňován rámec, který ohraničuje oblasti, jež se ohledně budoucího partnerství řešily. Tento rámec prezentovalo politické prohlášení schválené oběma stranami. To se zabíralo oblastmi zaměřenými na hospodářské partnerství a s tím spojená celní uspořádání atd. Zmíněn je zde i smíšený výbor obou stran, který byl neodmyslitelnou součástí přechodného období.

Druhá kapitola se zabývá představami jednotlivých stran o budoucí spolupráci, tedy mandáty, se kterými vyjednávací týmy do jednání vstupovaly a určité požadavky a ambice jak Evropské unie, tak Velké Británie. Dále jsou zde zmíněny hlavní rozdíly mezi vyjednávacími stranami a jejich nejvyšší ambice. Rozebrány jsou zde také hlavní oblasti budoucích vztahů.

Třetí kapitola je hlavní částí práce. Kompletně rozebírá celé přechodné období a vývoj vyjednávání. Za průběhem přechodného období stojí osobnosti a orgány obou stran, které jsou během rozboru celého období zmiňovány. Vedle jsou zmíněny i další instituce a osobnosti vstupující do procesu jednání. Tím je myšlena jak opozice parlamentu Velké Británie, tak státy a ostatní orgány EU. V návaznosti na samotná kola jsou zmíněna právě prohlášení a názory vstupujících aktérů. Jde tedy o prezentaci obou pohledů na vyjednávání. Ve spojitosti

s průběhem vyjednávání bude v této kapitole rozebrána i počínající pandemie koronaviru, která jednání i samotné výhledy do budoucna ovlivňovala. Dále se kapitola zabývá důležitým bodem celého období, a to včasnou přípravou podniků a dalších subjektů na konec přechodné období a nové podmínky spolupráce. Řešené oblasti popisují chronologicky v návaznosti na skutečné konání během roku 2020. K přehledné orientaci slouží časová osa období, která je připojena v příloze. Třetí kapitola této bakalářské práce je členěna na dvě podkapitoly popisující období od března do září a od září do prosince. Předěl samotných podkapitol představuje zlom ve vyjednávacích postupech Velké Británie a s tím související časovou tíseň, a výraznější změnu průběhu. Závěrem je rozebrán hlavní obsah dohody, zejména podmínky budoucí spolupráce. To, jak byly vyřešeny sporné oblasti a jaký dopad bude mít dohoda na život občanů EU i Velké Británie.

Použitá literatura v této práci je převážně z internetově dostupných zdrojů. Jelikož se jedná o aktuální téma, publikace o této problematice zatím neexistují. Vycházím z nejaktuálnějších dokumentů zveřejňovaných převážně EU. Primárním zdrojem pak byly webové stránky Evropské komise. Čerpání informací z webových stránek orgánů Velké Británie bylo velmi omezené. Prohlášení a veškerá dokumentace na webových stránkách britských orgánů k tomuto tématu byla často velice strohá, čili detailnější vyjádření většinou neposkytovala. Samotný průběh přechodného období a různé názory čerpám převážně z internetových zpravodajství jako je Guardian, BBC nebo Politico.

2 RÁMEC VYJEDNÁVÁNÍ

Přechodné období začalo 1. února, den po odchodu Velké Británie z EU. Samotné přechodné období bylo závěrem procesu nazýváno brexit, proto s tím úzce souvisí i předcházející konečná dohoda o vystoupení Spojeného království z EU. Ta byla schválena 17. října 2019 a vstoupila v platnost právě 1. února 2020, tedy v den začátku přechodného období. Je to dokument, který dává právní jistoty v návaznosti na budoucí sjednané podmínky. Zmíněná dohoda je v souladu s článkem 50 Smlouvy o Evropské unii, který dává členům možnost vystoupit z Evropské unie. Tento článek se stal aktivním v rámci požadavku Velké Británie, kdy tento požadavek přijala Rada EU již dne 22. května 2017. Přechodné období je ve smlouvě definováno ve čtvrté části smlouvy. Zde se zmiňuje, že ve spojení s dojednáváním budoucích vztahů obou stran musí být zřízen smíšený výbor. Tento výbor mohl přechodné období prodloužit o jeden až dva roky, ale to pouze před 1. červencem 2020 (Evropská unie 2020b).

Významnou součástí dohody bylo politické prohlášení nebo jinak také politická deklarace. To ohraničovalo oblasti partnerství mezi Evropskou unií a Velkou Británií, které byly následně stanoveny k detailnějšímu řešení v přechodném období. Deklarace představovala rámec budoucího partnerství a poukazovala na to, v čem chtějí strany vztahy změnit či zachovat, nebo kterých aspektů jsou si vědomy a jaké jsou jejich ambice. V rámci deklarace byla zmiňována i možnost přesahu daného rámce v návaznosti na budoucí spolupráci stran. To poukazovalo na flexibilitu a důraz na důležitost budoucího partnerství. Budoucím vztahům byla také přikládána důležitost rovnováhy práv a samotné zásady jak Evropské unie, tak Velké Británie.

Hlavním bodem pro Evropskou unii byla právě zmiňovaná rovnováha v oblasti zásad Unie, těmi je hlavně integrita jednotného trhu, celní unie a nedělitelnost čtyř svobod. Naopak hlavní zásadou Velké Británie bylo zajištění svrchovanosti jejich státu, kdy dávali velkou důležitost ochraně vnitřního trhu, respektování referenda o vystoupení z EU, rozvoji nezávislé obchodní politiky a ukončení volného pohybu osob. Což jsou dva cíle dvou aktérů, ke kterým vedla

složitá, ale důležitá cesta ke společné dohodě. Obě strany také v deklaraci potvrdily, že je důležité brát v potaz společnou evropskou integrační minulost, a tím více dbát na významnou úroveň budoucích vztahů (Evropská unie 2019: 178).

Jedna z oblastí, kterou se prohlášení i následné vyjednávání zabývalo bylo hospodářské partnerství. Zde jsou zmíněny velké ambice v rámci uzavření nadstandardních vztahů. S tím byla také spojena počáteční rizika, která byla nevyhnutelně očekávána po ukončení přechodného období. Hlavním důvodem rizik bylo to, že bude mít každá ze stran svůj vlastní trh a svá pravidla, což mění zcela dosavadní vztah. Zásadní překážku by představovaly celní kontroly a sazby společně s kvótami. Těmto případným překážkám právě chtěla předcházet celní politika zmiňovaná v politické deklaraci, a to tak, že dohoda by měla obsahovat bezcolní a bezkvótový vztah. Tedy ambice ve společné politické deklaraci byla taková, že obchodní pravidla, s tím spojená i celní politika by měly vycházet z dohod Světové obchodní organizace, avšak v nadstandardní formě z důvodu významnosti vztahů Velké Británie a Evropské unie (Evropská unie 2019: 180).

Další významnou definovanou oblastí byla rybolovná politika. Zde bylo v politickém prohlášení stanoveno, že strany vynaloží co největší úsilí k tomu, aby uzavřely dohodu o rybolovu již do července 2020 (Evropská unie 2019: 186). V návaznosti na rybolovnou politiku se ze strany Evropské unie vyjadřovaly nejvíce vlády přímořských států, kterých se případná omezení v rybolovu nejvíce dotýkala. Například prezident Francie tedy státu s největším zájmem o stálý přístup do britských vod Emmanuel Macron se k rybolovné politice vyjádřil tak, že se jedná o klíčový bod, který bude hlavním sporem mezi stranami. Vedle toho i další představitelé Francie vyzdvihovali to, že Británie doposud vyvážela většinu úlovku do Evropy, čímž chtěli naznačit určité ohrožení ztrát Británie v případě neuzavření dohody v této oblasti (Agence France-Presse 2020). I zbylých sedm dalších přímořských států Evropské unie trvalo na stálém přístupu k rybolovu v britských vodách. Hlavními body této politiky jsou kvóty na úlovky a samotný přístup do vod. Právě společná rybolovná politika EU určuje kvóty členským státům na základě vědeckých doporučení, historické praxe a zároveň umožňuje

přístup členům Unie do vod států EU kromě dvanácti námořních mil od pobřeží určitého státu. Za touto hranicí se nachází již výlučná ekonomická zóna, a to až dvě stě námořních mil od břehu. To je zóna, kterou chce mít po přechodném období Británie pod svou kontrolou a jednat podle příslušné úmluvy OSN. A právě britská výlučná ekonomická zóna spadá do nejbohatších moří na světě, proto se jednalo o případné unijní velké ztráty v rybářském průmyslu (Sherwood 2020).

K tématu rybolovu se striktně vyjádřil premiér Velké Británie Boris Johnson, že se po přechodném období Británie stane nezávislým přímořským státem a „[b]ritské vody patří výhradně britským lodím.“ (The Guardian 2020) [překlad autorky]. Následně také ale zmínil, že je Británie připravena uvažovat nad rybolovnou dohodou s tím, že bude EU respektovat britskou kontrolu vlastních vod a přistoupí na každoroční jednání o přístupu lodí EU.

Řešenou oblastí bylo také určité uspořádání v rámci kontroly dodržování samotných dohodnutých záležitostí. To je záležitost zmíněna přímo v politické deklaraci, kde je uvedeno, že by strany měly následně zřídit smíšený výbor pro dohlížení nad dodržováním dohod a pravidel. Společně s tím i podvýbor, který by tomuto uskupení napomáhal (Evropská unie 2019: 192). Následně v případě porušení určitých pravidel by mohly strany vymáhat finanční náhrady a právo pozastavit určité dohody. Strany se v rámci prohlášení shodly, že by měla být zajištěna existence nezávislého rozhodčího tribunálu. Pod kterým si strana Evropské unie představovala Soudní dvůr Evropské unie (ve zkratce nazývaný SDEU). Velká Británie byla zásadně proti, aby Soudní dvůr EU hrál jakoukoliv roli při rozhodování případných budoucích sporů, tzn. že v případě SDEU se nejedná o nezávislý rozhodčí tribunál. Ze strany Velké Británie vycházely názory, že by se strany měly zcela respektovat a uznávat vzájemně své právní řády. Celková dohoda by neměla nijak omezovat a kontrolovat Británii v jakékoliv oblasti. Z tohoto důvodu chtěla strana Británie stanovit oddělené dohody na určité oblasti, a tak je i řešit odděleně. Naopak EU chtěla zřídit určitou síť spolupráce, která by byla provázána pravidelnými politickými diskuzemi a tím by byly zřízeny výbory obou stran, které by kontrolovaly a spravovaly vztahy. Tudíž jednu

komplexní dohodu, která by měla spíše charakter dohody o přidružení neboli asociační dohody (Owen 2020).

Asociační dohoda, kterou by chtěla vytvořit EU definuje spolupráci a rozvoj dlouhodobých politických vztahů. Je to forma tzv. privilegovaných vazeb se třetími zeměmi. Unie má dohodu této podoby uzavřenou zejména se státy, které jsou geograficky blízké a do kterých po vystoupení spadá i Velká Británie. V případě přistoupení k tomuto druhu dohody by bylo jejím hlavním obsahem dohoda o volném obchodu s EU, sdílení určitých předpisů EU a možnost přesahu samotné spolupráce i do odvětví bezpečnosti, energie nebo vědy. Vzhledem k již připravenému právnímu rámci je tato forma dohody časově méně náročná (Wright – Stojanovic 2020).

V rámci politické deklarace také vznikl smíšený výbor. Ten byl složený ze zástupců obou vyjednávajících stran, a to zástupců Velké Británie i EU. Dohoda o vystoupení zavázala strany k vytvoření právě tohoto společného výboru, který má hlavní funkci dohlížet na uplatňování smlouvy. Výbor byl zaměřen na implementaci a průběh řešení budoucí dohody. Nezabýval se přímo dojednáváním budoucích vztahů mezi stranami. Předsedajícím výboru za EU byl místopředseda Evropské komise Maroš Šefčovič. Za Velkou Británii tuto pozici zastával kancléř Lancasterského vévodství Michael Gove. Funkce smíšeného výboru přesahovala i do období po jednání, tzn. po 31. prosinci 2020 (Government UK nedatováno).

Smíšený výbor pro tuto záležitost měl hlavní právo rozhodnout o prodloužení přechodného období. Dále měl také specifickou odpovědnost, a to ve spojitosti s protokolem o Severním Irsku. Tento protokol udával Severnímu Irsku povinnost v dodržování pravidel EU v celních záležitostech, a to z důvodu, aby bylo zabráněno tvrdé hranici na Irském ostrově. Proto výbor dostal právo např. ke stanovení kritérií pohybu zboží mezi Velkou Británií a Severním Irskem. A to z důvodu obavy, že pod vlivem evropských pravidel Severní Irsko přejde pod EU. Proto se upravovali podmínky, aby k tomu nedošlo. Dalším úkolem výboru bylo vytvoření podmínek rybolovu, kdy nebude Severní Irsko podléhat clu od EU. Hlavním důvodem bylo, že Severní Irsko přímo hraničí s Irskou republikou,

tedy s členem Evropské unie. (Wright – Joe 2020: 3). V souvislosti s tím, do vyjednávání vstupoval ještě jeden zásadní dokument, a to severoirský protokol². Ve spojitosti s protokolem bylo problematické rozdílné pojetí výboru oběma stranami. Ze strany Velké Británie byla spíše představa taková, že se jedná o uskupení k diskuzi nad vyjednáváním určitých odchylek při uplatňování práva EU v souvislosti s novou hranicí v Irském moři. Proti tomu EU tvrdila, že protokol už byl uznán jako mezinárodní dohoda, tedy již není zapotřebí, aby výbor měl vyšší odpovědnost (Wright – Joe 2020: 4). Samotné právo dojednávat podmínky dohody měly vyjednávací pracovní skupiny EU a Velké Británie, představeny v další kapitole.

Do přechodného období se tedy vstupovalo v rámci dohody o vystoupení a se schváleným rámcem budoucích vztahů. Bylo očekáváno, že následující měsíce se ponесou v duchu dojednávání částí, které již mají hlavní základ schválený. Avšak tyto dokumenty byly do budoucna více vyhovující EU, která se politického prohlášení chtěla zcela držet. Naopak Velká Británie pod tlakem dlouhotrvajícího brexitu na tyto rámce přistoupila, a to spíše z důvodu dokončit brexit. To bylo i hlavní heslo kampaně Borise Johnsona, který byl hlavní osobností brexitu i následně přechodného období.

3 VYJEDNÁVAJÍCÍ STRANY

Zahájení jednání o novém partnerství se Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irsku schválila Rada EU 3. února 2020. Zde znovu potvrdila strana Evropské unie své ambice v uzavření úzkých vztahů s Velkou Británií v souladu s politickým prohlášením a dodržením lhůty pro uzavření dohody do konce přechodného období. V následujících podkapitolách jsou detailněji rozebrány postoje obou stran vyjednávání, tedy jejich názory a ambice, které chtěly v dohodě splnit.

---

² v celém názvu Protokol o Irsku a Severním Irsku

3.1. Vyjednávající strana Evropské unie

Za stranu EU byla prohlášením Rady EU jmenována vyjednávacím orgánem Evropská komise, která tím získala právo k vedení konzultací a jednání. Pro jednání byla v rámci generálního sekretariátu Evropské unie zřízena Pracovní skupina pro vztahy se Spojeným královstvím neboli ve zkratce UKTF. Vedoucím této skupiny byl jmenován Michel Barnier, který byl i hlavním vyjednávačem v rámci přechodného období za Evropskou unii. Jeho zástupkyní byla Clara Martinez Alberola. Skupina spadala pod vedení předsedkyně Komise EU Ursuly von der Leyen (Evropská komise 2020d).

Michel Barnier jako hlavní vyjednávač zastupující Evropskou unii představil na úplném začátku vyjednávání ambice a představy Evropské unie. Hlavní cíli bylo dosažení dohody v oblastech ekonomického partnerství, bezpečnostního partnerství a základního institucionálního rámce a samotné správy budoucích vztahů, což jsou oblasti shodující se s obsahem politické deklarace. Pro pohyb zboží očekával vzájemný beztarifní a bezkvótový přístup. S tím související i otevřená a férová hospodářská soutěž, která svými mechanismy udrží standard i v budoucnosti. Hlavními body pro dohodu podle udaného mandátu EU bylo zachování vysokého standardu a *rovné podmínky*, zmiňované jako *level playing field*. Rovné podmínky jsou pro Unii důležité, protože dávají garanci integrity jednotného trhu a celní unie a také ochranu důležitých odvětví a spotřebitelů. Zároveň tyto podmínky přispívají ke sladění pravidel evropských a britských (Evropský parlament 2020).

V rámci level playing field se jedná o spravedlivé podmínky, které nezvýhodňují ani jednu ze stran. Je to téma, které bylo velmi probírané v průběhu celého období vyjednávání, a to proto, že geografická blízkost obou stran i společná minulost představuje v tomto hledisku větší riziko, pokud by se rovné podmínky narušily. Zároveň Velká Británie nechtěla přistoupit na dohodu nad rámec jiných dohod, které má EU s třetími státy. Právě jednotný trh EU je příkladem rovných podmínek, které jsou dohodnuty mezi různými státy. Přímo Evropská komise i Soudní dvůr EU na tyto podmínky dohlíží. Tím se dostáváme

k odporu Velké Británie k případné vymahatelnosti závazků a přizpůsobování se právu Unie, ze které vystupuje. Možností Británie bylo přizpůsobení se právu EU a svěřit dohled nad britskými orgány pro hospodářskou soutěž Evropské unii. V této souvislosti se řešila právě i role institucí EU do budoucnosti vztahu (Stojanovic 2020). Strana EU chtěla úzce navazovat vztahy z důvodu velikosti britské ekonomiky a britské geografické blízkosti i v oblastech týkajících se sociálních standardů, environmentálních záležitostí, daňových pravidel či politiky v rámci státní podpory (Evropský parlament 2020). S čímž Velká Británie nesouhlasila.

Dalším řešeným odvětvím byla pravidla o rybolovu, která by měla podle EU umožňovat pokračující vstup na trh, a hlavně do vod, které by měly být ohraničeny kvótovými podíly. EU byla pro zachování vzájemného přístupu s udáním časově omezené kvóty na výlovy. Chtěla se držet již zavedené společné rybářské politiky Unie. Pokud by Velká Británie omezila přístup bylo by překážkou obchodu více kontrol a celních opatření. S tím by také vznikly komplikace a zpomalení obchodu, z důvodu, že Británie většinu úlovků prodává unijním státům. Jean-Yves Le Drian, francouzský ministr zahraničních věcí varoval, že pokud bude evropským lodím zakázáno plavit se ve vodách Spojeného království, bude Francie usilovat o to, aby Velká Británie nemohla prodávat své úlovky na kontinentu (Sherwood 2020).

Celý obchod se vystoupením Velké Británie z EU mění, a to hlavně v tom, že z jednotného trhu se stávají dva trhy oddělené. To je záležitost, která si žádala novou úpravu vztahů a pravidel. Jedná se také o unikátnost v mezinárodních dohodách, kdy se ze společného trhu stávají dva oddělené. Barnier za stranu EU doufal ve velmi ambiciózní dohodu na vysoké úrovni a řekl, že přístup na unijní trh bude i tak následně pro Británii podléhat certifikacím a autorizaci. Jako příklad omezení uvedl finanční poskytovatele služeb, kteří již nebudou mít takové právo jaké měli pod unijní legislativou. To bylo velmi důležité pro britskou ekonomiku, kde sektor finančních služeb a jeho angažovanost v EU byl významnou ekonomickou součástí (Barnier 2020h). K tomu předsedkyně Komise EU Ursula von der Leyen (2020b) prohlásila „[č]ím více společných standardů budeme

s Británií sdílet, tím kvalitnější přístup bude moci EU nabídnout.” [překlad autorky]. Vedení Evropské unie prezentovalo britský odchod jako větší ztrátu pro britskou ekonomiku. A právě působením tlaku těmito prohlášeními ze strany EU na nejcitlivější sektory britské ekonomiky měly vést k prosazování unijní verze dohody.

V návaznosti na prohlášení Ursuly von der Leyen vyjednávač Barnier poukazoval, že rozhodnutí bude stát hlavně na Británii, a to v tom, zda bude dodržovat evropský model anebo bude rozporovat. V této otázce se jednalo o zásadní bod, podle kterého se měla dále rozvíjet samotná ambicióznost dohody. Pro EU by bylo také přínosné pokračování v nadstandardní spolupráci s Velkou Británií v dalších oblastech, jako je pohyb osob a transport. Primárně v rámci unijních programů jako je například Horizont Evropy zabývající se výzkumem a podporou cílů udržitelného rozvoje, anebo Erasmus zabývající se zahraniční mobilitou pro vysokoškolské studenty a pedagogy. To byly naopak ale záležitosti, které stály spíše na rozhodnutí EU po zvážení vlastního víceletého finančního rámce po přechodném období. Z toho důvodu bylo potřebné posouzení funkčnosti do budoucí dohody (Barnier 2020h).

Barnier zmiňoval, že EU respektuje rozhodnutí Velké Británie a že s ní nadále bude s úctou debatovat o budoucnosti. Velká Británie byla součástí jednotného trhu EU a 47 let přispívala k prosperitě a k hlavním zásadám, tudíž se v návaznosti na společnou minulost očekávala určitá společná podobná představa k dohodě. Podle Barniera chce bohužel Velká Británie zpátky zcela svou kontrolu, a tím vytváří bariéry trhu a pohybu a odchyluje se od předpisů EU. Právě tyto pravidla jsou záležitostí, na které se i sama Británie v průběhu dlouholetého členství podílela (Barnier 2020g).

Tomuto pohledu Velké Británie odporovala svou ambicí být více globální. K tomuto budování tzv. *globální Británie* se Barnier vyjádřil tak, že samotná Evropská unie napomáhá svým členským státům právě být více globální. S tím souvisí i to, že evropská ekonomika stojí na světové globální pozici. Podle něj nelze, aby Velká Británie v samostatné pozici měla takový dosah v rámci ekonomické prosperity. Barnier také zdůrazňoval, že EU bere odpovědnost

v rámci dohody velmi vážně a snaží se najít to nejlepší řešení. Což naopak nebylo z postupů Velké Británie tolik patrné. Také upozorňoval, že cílem EU bylo vždy sbližování lidí a nyní Británie usiluje o striktní migrační politiku (Barnier 2020g). Striktní migrační politika Velké Británie se značně dotýká např. unijního státu Francie, kde představuje omezující a nákladnou záležitost přeshraniční kontroly v přístavu Calais pro kanál La Manche. Zde byla očekávána potřeba přes sedm set rekrutovaných pracovníků ze strany Francie (France 24 2020).

Velký důraz kladl Michel Barnier na situaci Severního Irsku, kdy upozorňoval na její unikátnost v potřebě specifického řešení. Zde byla potřeba zabránit tvrdé hranici mezi Severním Irskem a Irskem. Hlavně pro následné zachování integrity unijního jednotného trhu a respektu k trhu Velké Británie, kterého je součástí právě Severní Irsko. Tato opatření budou značnou zátěží hlavně pro orgány Velké Británie, a to z důvodu, že zajištění kontroly zboží je nepostradatelnou součástí (Barnier 2020g). Vše kolem problematiky Severního Irsku bylo v dohodě o vystoupení řešeno v již zmiňovaném protokolu o Irsku a Severním Irsku. Cílem protokolu bylo zabránění právě tvrdé hranice na Irském ostrově. Tento protokol byl pojistkou Evropské unie v otázkách jednotného trhu, tedy zachování stávajících pravidel na ostrově v rámci obchodu. Specifická byla tato situace v tom, že se jedná o jedinou kontinentální hranici mezi Velkou Británií a Evropskou unií, kde je navíc hranice těžko definovatelná. Protokol byl tedy závazkem Velké Británie k částečnému zavázání se k evropským předpisům na části britského území a zabránění tvrdé hranice.

V rámci obchodu mezi unijním a britským trhem Ursula von der Leyen vyzdvihovala podmínky zmiňované v politické deklaraci jako nadstandardní nabídku od Unie pro Velkou Británii, a to převážně v souvislosti s nulovými kvótami a tarify. Popisuje to jako nový model obchodu a jedinečnou příležitost, která ale vyžaduje odpovídající záruky spravedlivé hospodářské soutěže, a tedy již zmiňované rovné podmínky. Také poukázala na představy premiéra Velké Británie Borise Johnsona, který mnohokrát dal najevo, že požaduje podmínky, jaké má EU uzavřené s Kanadou. Leyen na to reagovala tím, že regulace v kvótách

a tarifech v dohodě s Kanadou nejsou úplné. Tím zdůrazňovala, že Velká Británie dostává od EU mnohem lepší nabídku (Leyen 2020c).

Samotný odchod Velké Británie má také nemalý dopad na jednotlivé státy EU. Právě rok 2020 byl rokem plánování finančního rámce na roky 2021 až 2027 a také nového předsednictví Německa v Radě EU. Tím z této pozice poté také částečně záleželo i na vlivu Německa, jak bude zřejmé v textu dále. Pro finanční rozpočet EU byl odchod Velké Británie značnou ztrátou části příjmu do rozpočtu. Z těchto důvodů vyzvala EU jednotlivé státy k většímu přispívání do společného rozpočtu, ale např. Německo to odmítalo. Vedení Německa tedy odmítá přispívat do unijního rozpočtu více financí, ale stojí za dojednáním dohody, tedy spoluprací s Velkou Británií. Potvrzuje to i výrok Franzisky Brantner, bývalé poslankyně Evropského parlamentu za Německo, že „klíčovým úkolem Německa je chránit jednotný trh“ (Mark 2019) [překlad autorky]. A tedy i udržet Velkou Británii v blízkosti EU, což prohlásil Gunther Krichbaum člen Výboru pro evropské záležitosti Spolkového sněmu (ibidem).

Státy EU jsou jednotlivě více či méně provázané s Velkou Británií přes obchod, ale i značnou částí britských obyvatel pobývajících v unijních státech. Střední Evropa neboli země Visegradské čtyřky jsou státy, kde je těchto obyvatel nejvíce. Naopak v rámci ekonomiky je přímé spojení s Británií pouze částečné. Tyto státy jsou totiž obchodně více ovlivněné nepřímo, a to obchodním vztahem Německa a Velké Británie. Zde se jedná o jedny z největších obchodních partnerů. A již zmiňované nepřímé ovlivnění je způsobeno tím, že Německo je největším investorem právě v regionu zemí střední Evropy. Dalším regionem Unie je jižní Evropa, kde je Velká Británie brána jako značný zdroj obchodu, investic a migrace pracovních sil. Státy mají také z odchodu Británie obavy z poškození ovlivněným právě nižším rozpočtem bez participace Británie (Brattberg – Brudzińska – Lima 2020).

Otázkou je také samotné postavení států po odchodu vlivné země jako je Velká Británie. Zřejmé je určité navýšení vlivu států Francie a Německa. Ostatní státy EU jsou následně rozdělené do regionálních koalic pro zvýšení svého vlivu, a tedy fragmentace EU po odchodu Británie pokračuje. V rámci budoucnosti EU

již Francie přišla s reformou, kterou podpořilo Španělsko a Portugalsko, které si od reformy slibují příležitost pokroku v integraci spojené s brexitem. S francouzskou reformou se neztotožňuje Německo, které jako jediné stojí mimo jakékoliv evropské „uskupení“. (Brattberg – Brudzińska – Lima 2020). V obchodních záležitostech i kancléřka Německa Angela Merkelová prohlásila, že z důvodu odchodu Velké Británie by přistoupila ke změnám ve Smlouvě o EU. Podle ní je potřeba, aby po odchodu byla EU konkurenceschopnější (Deutsche Welle 2020). Chtěla by provést komplexnější změny v rámci celé Unie.

V celkovém kontextu se EU svými ambicemi chtěla držet převážně zněním již zmiňované politické deklaráce. Hlavními body byly rovné podmínky, tedy spravedlivá hospodářská soutěž, udržení přístupu do britských vod a tím stálá prosperita rybolovné politiky EU. Celkový postoj bych popsala, tak že předpřipravený rámec jednání v rámci politické deklaráce straně Unie vyhovoval, tím tedy byla představa Unie již částečně sepsána. Zároveň bylo pro Unii důležité udržení velmi úzkého vztahu s Británií a tím zabránění značných změn.

3.2. Vyjednávací strana Spojeného království Velké Británie a Severního Irska

Pracovní skupina Velké Británie s názvem Taskforce Europe byla pro přechodné období čtyřiceti členná skupina složená ze zástupců ministerstva financí a ministerstva zahraničí. Vedoucím skupiny byl David Frost, tedy hlavní vyjednávací osobnost neboli vyjednávač přechodného období. Celá skupina byla podřízena premiérovi Velké Británie Borisovi Johnsonovi (Reuters 2020b).

David Frost zmiňoval britské a zároveň své ambice uzavřít dohodu a získat práva jako jakákoliv jiná třetí země mimo EU. Brexit označoval jako britskou vzpouru proti systému evropské politiky a revoluci v znovuoživení národního citění. Jeho ambicí i ambicí vlády Velké Británie bylo autonomní národní rozhodování a naplňování vlastních cílů. Popisoval, že ve Velké Británii evropské

instituce nikdy nebyly přijímány a neslučovaly se s britským cítěním. Ve spojitosti s tím měl pochybnosti o britském členství v EU právě z důvodů neslučitelnosti cílů a představ Velké Británie. I přesto, že spolu obě strany měli významnou dlouhotrvající minulost, z britské strany přicházely výčitky ohledně malého prosazení vlastních zájmů. K historické roli Británie v EU se vyjádřil samotný premiér Johnson, tak že Velká Británie má určité zásluhy na unijním budování, ale upozorňuje na utlumenou možnost v době členství v EU. Stojí si za tím, že je správné pro Británii znovu obnovit britský nezávislý vliv. K čemuž Johnson (2020a) pronesl „[g]lobální prosperita. To je naše ambice.” [překlad autorky].

Svou nezávislost chtěli britští politici prosadit ve všech aspektech, se kterými se na globálním měřítku mohou prezentovat. A tou primární byla ekonomika. Zde britské ambice vstupovaly do vyjednávání s představou mít, jak již bylo zmiňováno stejnou dohodu jako má EU s Kanadou, což je dohoda o volném obchodu. Další zmiňovanou možností byla i dohoda typu Austrálie, kterou má EU taktéž uzavřenou. Dohoda australského typu je dohoda převážně fungující na obecných pravidlech Světové obchodní organizace. Což spíše představovalo scénář, pokud by se odchod Británie uskutečnil bez dohody (BBC 2020e). Z tohoto by se zdálo, že Británie usilovala o dohodu již na existujících precedentech, což se v průběhu ukázalo jako spíše vybírání střípků dohod toho nejlepšího k ideální dohodě.

Nezávislost britské ekonomiky dle názoru Davida Frosta může být po odchodu z jednotného trhu Unie ekonomikou vysokých standardů. Zmiňoval, že chtějí například podporovat britské zemědělství, které bude odrážet vlastní klimatické podmínky. Tím kritizoval evropské předpisy, které jsou určeny klimatickým podmínkám jiných států. Stál si tedy za názorem, že pro Británii je velkou výhodou opustit Evropskou unii, a to z důvodu rychlejšího provádění změn a nových myšlenek. V Evropské unii je podle něj pro státy velmi obtížně měnit rozhodnutí a rychle reagovat na vzniklé události (Frost 2020a). Samotná závaznost na předpisy EU po odchodu byla pro Velkou Británii nepředstavitelná. Takže s tím, aby EU měla právo rozhodovat o budoucích vládních dotacích a kontrolovala pravidla investic Velká Británie nesouhlasila. Ale v případě, že by

Velká Británie na podřízení předpisům EU přistoupila následně by po jejím odchodu neměla žádný hlas v Komisi EU. Tím pádem by se jen málo britský záměr odvracel od unijního. Přesto se vyjednávací tým Evropské unie připravoval případně zaujmout tvrdší postoj ve vyjednávání při britském odchýlení od pravidel EU (Stojanovic 2020). Premiér Británie Boris Johnson (2020b) ohledně standardů a rovných podmínek ve vyjednáváných oblastech vyjadřoval tak, že Spojené království „bude udržovat nejvyšší standardy, v mnoha ohledech lepší než standardy EU“ [překlad autorky].

Celkové vystupování Borise Johnsona týkající se odchodu Velké Británie z Evropské unie bylo často plné značného odhodlání a pocitu, že je při jeho požadavcích neústupný. Vstupoval do přechodného období s přesvědčením, že nechce prodloužit přechodné období v žádném případě. Prohlašoval, že britská vláda nebude souhlasit s opatřeními, které budou přesahovat rámec obvyklé dohody o volném obchodu v oblastech hospodářské soutěže, dotací, životního prostředí, práce nebo daní. Navíc byl premiér Johnson nejvýraznější postavou, která chtěla prosadit již zmiňovanou podobu kanadské dohody. Což se během vyjednávacího období měnilo k Johnsonovu přiklání se k typu australskému, tedy ke scénáři bez dohody.

V případě kanadské podoby dohody se jednalo o komplexní dohodu o volném obchodu. Dohoda mezi EU a Kanadou nazývaná CETA byla v souvislosti brexitových jednáních označována jako dohoda kanadského typu. Jedná se o typ dohody, který zmínil jako možnost i sám Michel Barnier již v roce 2017 (European Commission 2017). Bohužel v rámci celních opatřeních není dohoda tohoto typu zcela bez cel a kvót, což rozporuje ambicím jak EU, tak Velké Británie. Obě strany se v politické deklaraci zavázali k dojednání ideálního vztahu zcela bez celních omezení. Kanadská dohoda osvobozuje od cla zhruba 98 % zboží. V případě britské dohody tohoto typu by oblastí, na kterou by se cla vztahovala byly převážně ryby. To je překážka obchodu, kterou by zapříčiňovala obnova kontroly britských vod. Rybolov bylo téma se značným rozporem názorů obou stran. Velká Británie zde chtěla britské vody zcela pod svou kontrolu, a naopak EU zde požadovala výjimečnost přístupu (TLDR News 2018).

S cly a kvótami jsou spjaté také určité hraniční kontroly. Důvodem hraničních kontrol mezi Kanadou a EU je to, že Kanada není součástí jednotného trhu. Proto by v tomto typu ujednání Velká Británie a EU hraniční kontroly zapříčinily další náklady a byrokracii pro úředníky Velké Británie. Navíc samotná geografická blízkost Británie a EU je jednou z věcí, která zapříčiňuje mnohem větší frekvenci obchodu a tím potřebu pevnějších vazeb, než mezi EU a Kanadou. Rozdíly mezi Kanadou a Velkou Británií ohledně vývozu jsou značné. Kanadský export do EU se pohybuje kolem 8% podílu exportu a z EU do Kanady činí 10 až 11% podíl exportu EU. Velká Británie do EU vyváží zhruba 45 % z celkového exportu (BBC 2020e). Tento údaj ukazuje značný rozdíl, kdy je patrné, že nelze v případě vztahu Velké Británie a EU snadno implementovat jakoukoliv dohodu. Bylo zde potřeba nalézt společné nadstandardní přístupy, které by přispěly k uzavření dohody mezi EU a Velkou Británií.

Dohoda kanadského typu se navíc nezaobírá obchodem se službami nebo finančním sektorem, a to je zrovna odvětví, které je v návaznosti na evropský trh pro britskou ekonomiku velmi důležité až dominantní (BBC 2020e). Jedná se o odvětví dohody, které by řešila Borisem Johnsonem zmiňovaná tzv. *super kanadská plus dohoda*. Zmíněné *plus* by představovalo právě služby, finanční sektor a jejich přístup na evropský trh. U kanadské dohody je také zásadní rozdíl, že Kanada nemá s EU přímé hranice, proto dohoda přeshraniční otázku neřeší. To je záležitostí, která by měla být také obsažena v onom *plus*. Tato zmiňovaná super plus dohoda by vyřadila Británii z jednotného trhu a celní unie a opustila od svobody pohybu. Dále by také dala možnost uzavírat samostatné mezinárodní dohody s třetími státy a umožňovala by i spolupráci s EU. Přesto by dohoda kanadského typu i narušila možnosti britské ekonomiky. A to z důvodu, že by Velká Británie změnila své vnitrostátní předpisy a tím by odmítla sladění se s evropskými. To by následně opravňovalo EU k zvýšení cel na zboží z Velké Británie (Portes 2020). Problematikou byla i otázka času, kanadská dohoda byla dojednávána šest let, k čemuž nebyl v tomto jednání prostor.

Boris Johnson celkově preferoval spíše volnější dohody v rámci obchodních vztahů na rozdíl od Evropské unie. Ohledně rybolovné politiky zastával názor,

že Velká Británie bude nezávislým pobřežním státem. V tomto případě by Británie každoročně jednala s EU o přístupu do britských vod. Právě oblast rybolovu byla velmi probíranou a spornou záležitostí po celé přechodné období. Hlavní zde byl cíl naprosté nezávislosti v rozhodování Velké Británie na předpisech a názorech EU (Johnson 2020c). S tím spojený byl i cíl absolutní nezávislosti na Soudním dvoru EU. Boris Johnson tedy v rámci ochrany občanů a záležitostí Británie prohlašoval, že do budoucna nehodlá tolerovat omezování britské autonomie systému práv právním řádem a Soudním dvorem EU. Přes všechny ambice kompletní samostatnosti zvažoval i britskou účast v některých evropských programech (Johnson 2020c).

Problematika nezávislosti na Soudním dvoru EU a předpisů EU byla i ohledně ochrany občanů Velké Británie. Velká Británie odmítala dodržovat Evropskou úmluvu o lidských právech. To neznamená, že by Velká Británie nehodlala bránit lidská práva, ale má za to, že to „nevyžaduje další závazný mezinárodní právní závazek” (Moens 2020a) [překlad autorky]. Orgány Evropské unie usilovaly o to, aby Soudní dvůr EU rozhodoval při případných sporech, které by mohly vzniknout v rámci obchodních otázek. To by znamenalo pokračující kontrolu nad Velkou Británií. Británie však nebere Soudní dvůr EU jako neutrálního arbitra, který by takové právo měl mít. Tomu EU odporuje tím, že v obchodních aspektech jedině Soudní dvůr EU může zajistit nezbytný dohled a správný výklad dohody (Stone 2020). V této souvislosti i politická deklaráce zmiňuje, že pokud v budoucích vztazích budou oblasti obsahující právo EU, tak následné případné spory budou podléhat právě Soudnímu dvoru EU (Evropská unie 2019: 192). Svázanější dohody s EU tuto podmínku mají, ale např. již zmiňovaná CETA, dohoda s Kanadou je volnější dohoda a je tedy zaměřena na lucemburský Nejvyšší soud (Stone 2020).

Ministři Velké Británie stáli za názorem, že kontrola vnitřních záležitostí zahraničním soudem je pro Británii neudržitelná. To že se Britové chtějí vyvázat z kontroly Soudního dvoru EU bylo také důvodem opuštění evropského programu EURATOM. Rozsudky v rámci tohoto programu spadaly právě pod SDEU. Evropská unie proti odporu vůči SDEU namítá, že je to soudní orgán, který jediný

spravedlivě dokáže rozhodnout například o právech občanů EU, kteří by žili v Británii po brexitu. Důvodem odmítání jurisdikce Soudního dvoru EU je také to, že britští ministři mají zkušenosti z minulosti, kdy je soud omezoval v jejich rozhodnutích. Podle Británie je potřeba neutralita, tedy není možné, aby EU nominovala svůj soud na rozhodnutí sporu, který se ho týká. Londýn tento evropský názor považuje za tzv. soudní imperialismus (Dickson – Ariès 2017).

Samotná nezávislost Británie byla spojena i s novými pravidly na hranicích s přístupem evropských a dalších občanů. Premiér Johnson prezentoval vlastní kontrolu hranic a migrační politikou, kde bylo cílem zavést *bodový* imigrační systém. Tento systém podle plánu neměl nijak upřednostňovat občany Evropské unie nad ostatními. Měl by být více zaměřen na talent jednotlivce. Zavedení systému bylo primární hlavně z důvodu ukončení svobody pohybu a znovuoobnovení kontroly nad hranicemi. Podle Británie se jedná o imigrační zákon, který bude spravedlivým systémem s body. Bude uzpůsoben k přístupu kvalifikovaných pracovníků, u kterých se bude upřednostňovat dovednost a talent před původem. Boris Johnson tvrdil, že britský imigrační systém byl dlouho narušován evropskými předpisy a nyní se bude jednat o revoluční systém ve fungování na britských hranicích. Ambicí tohoto systému je i nespoléhat se na levnou pracovní sílu, ale zaměřovat se na snížení míry migrace a upřednostnit vysoce kvalifikované pracovníky. Těmi jsou definováni vědci, akademici nebo inženýři. Hlavním cílem systému je také chránit veřejnost a navyšovat prosperitu Velké Británie (Government UK 2020).

Výjimkou zůstane pohyb občanů Irské republiky, unijního státu. Zde pokračuje bezvízový styk s Velkou Británií v rámci společného cestovního prostoru neboli Common Travel Area (ve zkratce CTA). Pohyb osob se na Irském poloostrově nenarušil, ale irskou problematikou byl vznik hranice mezi Irskem a Severním Irskem, tedy EU a Británií. Zde bylo plánované v rámci již zmiňovaného protokolu o Severním Irsku zamezit vzniku tvrdé hranici mezi státy. Navrhována byla na technologická opatření, která by udělala hranici na ostrově „neviditelnou“. Problematickou částí tohoto plánu bylo, že se tato technologie prozatím nikde nepoužívá, tudíž se nedá zaručit správná funkčnost.

Hlavním cílem britské strany bylo primárně získat absolutní nezávislosti ve všech aspektech. Striktní nezávislost byla na jakýkoliv předpis EU a Soudní dvůr EU. Dále také dbali na kontrolu svých hranic a s tím spojené založení nového bodového imigračního systému. Ze strany Británie byly i náznaky možných ústupků k dojednání. Boris Johnson byl připraven zvážit dohodu o rybolovu, ale jak již bylo zmíněno s každoročním jednáním a výhradním právem kontroly. Na rozdíl od Evropské unie se strana Velké Británie tolik neztotožňovala s politickým prohlášením. Dalo by se tedy odhadovat, že takovýto rámec jednání strana Británie schválila, z důvodu již dlouhotrvajícího brexitu, který chtěli zakončit. Odchylování se od politického prohlášení potvrzoval svým chováním Boris Johnson a vyjednávací tým Velké Británie po celé období vyjednávání, což bude patrné v následující kapitole rozebírající celé vyjednávací období.

4 VYJEDNÁVAJÍCÍ OBDOBÍ

Vyjednávání obou stran začalo zhruba měsíc po zahájení přechodného období. Formální jednání tedy probíhala od března do konce prosince roku 2020. Skládala se primárně z vyjednávacích kol a dalších událostí, které během těchto měsíců proběhly (*viz příloha č. 1*). Vývoj jednání měl již předem stanovenou předpokládanou strukturu a s tím byly spojené i odhady ukončení jednání určitých oblastí, celé dohody či průběh následné ratifikace. Podkapitoly popisují časové úseky celého období. Rozdělení těchto částí tvoří změny ve vyjednávání. A to překvapující událostí ze strany Velké Británie, čímž bylo porušení mezinárodního práva. S tím i následný rychlejší spád událostí než v období předchozím.

4.1. Březen až září

První mnou rozdělenou fází vyjednávání bylo období od března do počátku měsíce září. Během těchto měsíců proběhlo sedm vyjednávacích kol. Během počáteční fáze vyjednávání měla Velká Británie ještě možnost změnit délku samotného přechodného období, a to prodloužením skrze smíšený výbor a maximálně do počátku července. Toto vyjednávací tým Velké Británie v předchozích hovorech zdůrazňoval jako nepravděpodobné. S tím spojené bylo i samotné vytvoření právních předpisů, které přímo zakazovaly vládě Británie přechodné období prodloužit. Vláda Velké Británie měla také ambice k uzavření dohody již během července, to by znamenalo že by další kola jednání dále nepokračovala. K tomu by přispíval předpoklad, že obě strany již měly po dlouhých brexitových jednáních představu o postojích druhé strany. Mohlo být tedy očekáváno, že vyjednání dohody bude mít svižnější tempo. Navzdory očekávání šlo o složité a těžké jednání v mnoha sporných oblastech, proto tento předpoklad byl mylný, jak bude patrné ze zbytku této kapitoly.

První kolo vyjednávání proběhlo 2. až 5. března v Bruselu. Součástí kola bylo jedenáct probíraných témat pro jedenáct vyjednávacích skupin. Vzhledem k časové tísní a obsáhlosti budoucí dohody bylo potřeba pracovat na tématech paralelně. Toto kolo se neslo spíše v duchu prezentování požadavků, pozorování a identifikování postojů pro budoucí vyjednávání. Témata se týkala obchodu, spravedlivé hospodářské soutěže, dopravy, energetiky, rybolovu, koordinace sociálního zabezpečení, justičních záležitostí, komplexní spoluprací nebo unijních programů a britské účasti v nich.

Pro oblast obchodu a hospodářské soutěže byl postoj vyjednávacího týmu EU zcela zaměřen na rovné podmínky, které chrání unijní jednotný trh. Jednalo se hlavně o sladění pravidel ohledně vládních dotací, práv zaměstnanců nebo ochrany životního prostředí. Proti tomu se stavěl vyjednávací tým Velké Británie, který chtěl nezávislost na jakýkoliv předpisech EU. Nestáli o harmonizaci s předpisy EU a tím k zavazování se k sice úzké spolupráci, ale v rozporu s ambicemi absolutní nezávislosti. Tímto postojem se strana Británie vystavovala většímu tření v obchodu s EU. Michael Gove ze smíšeného výboru za Británii k záležitostem

rovných podmínek prohlásil, že je vláda Británie ochotna vzdát se dohody o volném obchodu (House of Commons 2020). To by znamenalo nastavení některých kvót a cel mezi stranami, v případě že by Británie neuznala rovné podmínky, o které usiluje EU.

Období prvního jednání bylo otevřeno i problematice Severního Irska. Vyjednávací tým Británie potvrdil, že z britské strany budou dodržena všechna dohodnutá pravidla týkající se Severního Irska. Navzdory tomuto tvrzení byla v médiích uveřejněna zpráva o tom, že britské týmy údajně pracují na plánech, jak severoirský protokol obejít (Moens 2020a). To bylo náznakem nerovnováhy mezi stranami a jejich budoucím postojem k vyjednávání. Tímto mohla započít určitá skepse EU ohledně férovosti Velké Británie.

Po každém jednání následovalo vyjádření vyjednávačů obou stran. Po prvním jednání se k průběhu na tiskové konferenci se Michel Barnier vyjadřoval ke sporným oblastem, které se zde projeví. Zásadními rozdíly podle Barniera byly otázky rovných podmínek, které jsou zakotveny v politickém prohlášení, čímž je myšleno zabránění narušení obchodu a nekalým konkurenčním výhodám. Následně také zmiňoval rozdíly ve spojení s vysokými standardy k zajištění společné ochrany jednotlivých oblastí spolupráce, které jsou hlavní v rámci udržitelné obchodní politiky. K tomuto vyjednávací skupina Velké Británie prohlásila, že nechce tyto závazky ani vhodné mechanismy dodržování zanechat do společné dohody. Barnier k tomu poznamenal, že pokud se zachováním vysokých standardů souhlasí měli by se k tomu i formálně zavázat. Podle něj je to otázka důvěry (Barnier 2020a).

Již na počátku se začala formovat očekávaně sporná část, kterou byl rybolov. Zde Británie byla proti tomu, aby toto odvětví bylo součástí společné hospodářské dohody. Snažila se o každoroční jednání, což bylo podle Barniera velmi nepraktické z důvodu špatné předvídatelnosti. Barnier se však nestavěl k prvotním neshodám nijak překvapeně. Rybolov byla totiž od počátku problematická oblast. Přesto Barnier označil první jednání za konstruktivní a věřil, že dohoda vznikne a bude výhodná pro obě strany. Věřil, že pokud si strany zachovají vzájemný respekt a EU neustoupí ze svých požadavků bude celé jednání

úspěšně zakončeno. Dále také zdůrazňoval, že EU plně respektuje nezávislost Velké Británie, a to samé požadoval i od britské vlády. Proto žádal i respekt od Británie k nezávislosti Evropské unie, která si také stanovuje vlastní podmínky, na kterých je potřeba nalézt dohodu (Barnier 2020a).

Dalším rozdílem byla budoucí spolupráce v souvislosti se Soudním dvorem EU. Hlavním bodem bylo, že se Británie nechce dále zavazovat k Evropské úmluvě o lidských právech. Když se nezmění britský postoj v rámci této otázky, spolupráce mezi stranami bude probíhat na úrovni mezinárodních dohod, ale nebude naplňovat ambice, které si strany již předsevzaly. Jedná se o záležitost, která by vytvořila další bariéru a oddálila systémy obou stran. Poslední problematickou částí byl britský přístup v rámci uzavírání několika konkrétních dohod, nikoli jedné komplexní (Barnier 2020a). To opět ukázalo britský přístup k vybírání pouze těch nejlepších možností pro ně samé, bez komplexních záruk i pro stranu Evropské unie.

David Frost na závěr vyjednávání prvního kola zhodnotil jednání tak, že šlo hlavně o představení pozic a vzájemných názorů. Zdůraznil, že následující jednání bude těžké, ale že v některých záležitostech vidí společný soulad. V oblastech rybolovu a otázce funkce Soudního dvora EU nalézal velké nedostatky. Zdůraznil, že se musí brát v potaz, že Velká Británie v roce 2021 odchází jako zcela nezávislá země, a to jak ekonomicky, tak politicky (Frost 2020e). Toto rozhodnutí oponent ze strany EU Michel Barnier potvrdil, ale ze strany Velké Británie panovala stálá viditelná nedůvěra. Zdůrazněním rokem 2021 bylo také spojeno s jistou ambicí neprodlužovat přechodné období a ukončit jednání do konce roku 2020. David Frost byl názoru, že by prodloužení období Británii udržovalo více ve vazbě na EU a ve větší nejistotě. „[...] Není v zájmu Británie prodlužovat.” [překlad autorky] napsal na svůj twitterový účet David Frost (2020g).

Komplikace nastaly během měsíce března, a to celosvětovou pandemií koronaviru, která si žádala omezení setkávání osob kvůli riziku nákazy. Zasáhla i vyjednávání ohledně budoucích vztahů Evropské unie a Velké Británie, a to hlavně z časového hlediska. K tomuto tématu časového omezení dohody budoucích vztahů byla Evropská unie od počátku skeptická. O prodloužení

přechodného období vedle EU stály i vlády Skotska, Walesu a požadavek dorazil i od logistických firem jako například British Interantional Freight Association nebo Freight Transport Association. Při případném výzkumu veřejného mínění by nejspíše zvítězilo prodloužení období (Bevington 2020).

Situace pandemie koronaviru se vyřešila přistoupením na alternativní řešení průběhu jednání, na videokonferenci. První jednání v rámci videokonference se konalo 30. března. Byla to debata, při které smíšený výbor řešil implementaci a průběh řešení dohody. Jednání bylo zaměřeno na aktualizaci dohody ohledně lidských práv a protokolu o Irsku a Severním Irsku. Během jednání také vznikl šest speciálních výborů. Výbory se zabývaly jednotlivými oblastmi: lidská práva, oddělující ustanovení, protokol o Irsku a Severním Irsku, protokol o suverénních oblastech na Kypru, protokol o Gibraltaru a finanční ustanovení (Joint Committee 2020). Ohledně lidských práv se strany dohodly na pomoci občanům Velké Británie i EU. Pomoc spočívala v tom, aby občané mohli v rámci práv dohody již v začátku projít registrací rezidenta, to byla garance toho, aby následně po přechodném období nepodléhali bodovému imigračnímu systému. Projednávala se také opatření ohledně uvádění do účinnosti protokol o Severním Irsku. Výbor se shodl na tom, že je potřeba připravovat podniky na změny a podávat jasné odpovědi v rámci problematiky (European Commission 2020b).

Jednání se vlivem pandemie značně zpomalilo. Druhé kolo vyjednávání se mělo konat 18. až 20. dubna, ale z důvodu komplikací proběhla 15. dubna videokonference hlavních vyjednavačů Michela Barniera a Davida Frosta k upřesnění budoucích jednání. Dohodli se na uspořádání jednání ve dnech 20. až 24. dubna, prostřednictvím videokonference. Celkově toto období bylo velmi hektické. Obě strany se více zabývaly záležitostmi důležitějšími pro jejich občany, firmy a další. Hlavním řešeným úskalím mimo jednání byla předpokládaná přicházející ekonomická krize, či protiepidemiologická opatření nebo zotavovací záležitosti vlastních subjektů. To bylo v této době prioritou. Přesto bylo v rámci jednání potřeba postoupit vpřed a vidět určitý posun, což se podle zástupců obou stran příliš nedařilo.

To znovu potvrdil i Michel Barnier po konání druhého kola. Naléhal na potřebný pokrok v jednání hlavně z důvodu časové tísně. Původním milníkem bylo dosáhnout značného pokroku do června roku 2020, aby do konce roku mohla být dohoda uzavřena. S lehkou kritikou zmiňoval, že se Británie odmítá zabývat základními otázkami jako jsou rovné podmínky, rybolov a institucionální rámec, který má vytvořit určitý dohled nad budoucími vztahy. Jednalo se o odvětví, která jsou zmíněna v oběma stranami potvrzené politické deklaraci. Barnier tím tedy také upozorňoval na důležitost tohoto dokumentu a chtěl se ho striktně držet. Potřebnou míru pokroku zdůrazňoval i dodržováním práce na odvětvích souběžně. To by následně napomohlo úspěšně uzavřít dohodu v takto omezeném čase (Barnier 2020c).

Během druhého kola téma rovných podmínek nevedlo k úspěšným jednáním. Hlavním důvodem bylo, že se britská pracovní skupina příliš touto problematikou nezabývala a tvrdila, že jsou strany v tomto velmi vzdálené. Rozpory nastaly i v rámci správy budoucího partnerství. Ze strany EU byl navrhnout jednotný rámec pro společné a účinné řízení budoucích vztahů. Velká Británie naopak chtěla samostatné dohody, kdy každá bude mít vlastní správu, což je podle Barnierova názoru neefektivní. Dále tvrdil, že dohoda nemůže být na vysoké úrovni, pokud Británie nebude uznávat SDEU. Žádný pokrok nebyl zaznamenán ani při dojednávání pravidel rybolovu. Toto téma bylo zásadní z důvodu ambicí v deklaraci, kde se plánovalo uzavření dohody o rybolovu do července 2020 (Barnier 2020c). Pro EU byla dohoda o rybolovu základem hospodářských vztahů, ale vláda Británie brzké dojednání podmínek ignorovala.

David Frost, vyjednávač za Británii naopak potvrdil, že strana Velké Británie je připravena pracovat na dohodě o rybolovu, s podmínkou, že nebudou pokračovat ve společné unijní rybolovné politice. Stál za navrácení vlastní kontroly a s tím spojené každoroční jednání s EU o jejich přístupu do vod. David Frost následně označil druhé kolo jako „konstruktivní jednání“. Podle něj došlo k pokroku v rámci jednání o volném obchodu ohledně zboží a služeb v tématech energetiky, dopravy a civilní jaderné spolupráce. Naopak kritizoval, že ze strany Evropské unie má pocit, že nebere v potaz hlavní bod Británie a to, že odejde jako

nezávislý stát. Podle jeho názoru to, co EU navrhuje se nepodobá žádné takové dohodě o volném obchodu, a to hlavně v oblasti rovných podmínek. S tím Frost napadal i to, že ani v žádných dalších evropských obchodních dohodách se tyto nároky nenachází (Frost 2020d).

První dvě kola tedy byla spíše ve znamení vyjasnění si jednotlivých postojů. Částečný vliv na vyjednávání bez zřejmých posunů měla i pandemie koronaviru. Přesto hlavním důvodem byl značný nesoulad představ obou stran. Celý proces byl v prvních měsících zcela nový pro obě strany, tudíž se jistá nejistota a opatrnost dala očekávat. Také ale v tomto úvodu jednání byly strany nejvíce ambiciózní ve svých představách dohody, které následně přetrvaly po většinu přechodného období.

Třetí kolo jednání proběhlo 11. až 15. května. Po dohodě obou vyjednávajících, konference opět probíhala formou videohovoru. Tomuto jednání předcházelo deset návrhů dohod zabývajících se oblastmi ze strany Velké Británie, které chtějí dohodnout. To ukazovalo stálou ambici Velké Británie uzavřít několik jednotlivých dohod místo jedné komplexní, o kterou usilovala EU. S tím byl také spojen dopis Davida Frosta adresovaný Michelovi Barnierovi, kde zmiňoval samotnou povahu předložených návrhů. A to, že britské předložené návrhy jsou sestaveny na základě již existujících dohod, které EU uzavřela s dalšími zeměmi (Frost 2020h). Odpověď Barniera obsahovala kritiku Frostovy komunikace prostřednictvím dopisu o takto důležitých bodech a znovu se ohradil dohodnutým politickým prohlášením, které již bylo oběma stranami schváleno. Dále zmínil, že nesouhlasí s tím, aby byla dohoda sestavována střípky z již dojednaných dohod. „EU se v tomto jednání soustředí na budoucnost, ne na minulost“ [překlad autorky] napsal v dopise Barnier (2020b).

V třetím kole David Frost znovu zdůraznil nerespektování nezávislosti Velké Británie po přechodném období, a to převážně v oblasti rybolovu. Hlavním problémem byly podle něj „nové a nevyvážené návrhy“ EU v rovných podmínkách. K tomu David Frost (2020i) dodal „až EU uzná, že na tomto základě neuzavřeme dohodu, budeme moci dosáhnout pokroku“ [překlad autorky]. Barnier byl z třetího kola zklamán, protože v žádné oblasti se stále nedosáhlo posunu. Opět

zdůrazňoval „[n]avzdory svým tvrzením se Spojené království nezabývalo skutečnou diskusí o otázce rovných podmínek - hospodářská a obchodní pravidla „fair play“, na kterých jsme se s Borisem Johnsonem dohodli v politické deklaraci.“ (Barnier 2020e) [překlad autorky]. Politická deklarace udávající rámec jednání byla ze strany Británie stále ignorována. Dále také byl otevřen návrh k vytvoření části cel, což byl krok k přiblížení se k podobě kanadskému typu dohody. Tento návrh opět přednesl Micheal Gove ze smíšeného výboru a Michel Barnier ho nepodpořil. Tento krok měl být jakousi výměnou za rovné podmínky, ale na těch vyjednávací skupina Unie stále trvala. Michel Barnier s tím také zmiňoval případné značné prodloužení celého jednacího procesu, kdyby došlo na dojednávání jednotlivých celních tarifů v případě přistoupení k existenci cel. Upozorňoval také, že pokud bude chtít Británie postoupit v jednání měla by být více realističtější se změnou strategie. „[n]emůžete mít to nejlepší z obou světů“ [překlad autorky] řekl směrem k Velké Británii Barnier (2020e).

Z dosavadního jednání se dalo nabývat dojmu, že jsou strany na mrtvém bodě, a že se spíše jedná o hru na kuře. To znamená, že obě strany trvají na tom, že jednání se posune, až druhá ustoupí ze svých zásadních požadavků (Moens – Gallardo 2020). K Michelu Barnierovi se donášel i tlak ze strany evropského parlamentního rybářského výboru, který byl připraven použít případné veto, pokud nedojde k vyvážené dohodě o přístupu do britských vod (Rankin 2020a). Zajímavým názorem probíhajícím v médiích byl názor bankovní agentury Goldman Sachs. Ta k situaci zmínila, že od vyjednávání očekává uzavření „minimalistické obchodní dohody,“ která bude následně důkazem Borise Johnsona, že se jím řízený brexit stal úspěšným (France 24 2020).

Čtvrté kolo jednání se konalo 2. až 5. června, a to bylo posledním kolem před jednáním hlavních představitelů obou stran, které sloužilo ke zhodnocení pokroku k dohodě. Jednání se konalo opět prostřednictvím videokonference, která byla omezena rozsahem i délkou jednání. David Frost označil hovory za „pozitivní“. Řekl, že je potřeba práci zintenzivnit a urychlit. K tomu dodal „[s] Komisí diskutujeme, jak toho nejlépe dosáhnout“ (Frost 2020j) [překlad autorky]. Barnier prohlásil, že nedošlo k žádnému významnému pokroku, i když

britská strana svolila k jednání o zásadních bodech. Těmi byl rybolov, rovné podmínky, základní práva a svobody občanů související s policejní a soudní spoluprací, a nakonec samotné řízení budoucích vztahů. Velká Británie podle Barniera (2020i) „neprojevila skutečnou ochotu k prozkoumání jiných přístupů“ [překlad autorky]. Opět zopakoval, že strana EU vyžaduje pouze to, co je zmíněno v politické deklaraci a proto dodal, že „[k]olo od kola se naši britští přátelé distancují od politické deklarace.“ (ibidem) [překlad autorky]. Následně zmínil několik bodů, které premiér Boris Johnson v rámci deklarace schválil, ale nyní byl plánovaný cíl v nedohlednu. Na plán, který byl uzavřít a ratifikovat dohodu o rybolovu do 1. července reagoval Barnier (ibidem), tak že je to nereálné.

Čtvrté kolo stejně jako kola předchozí znovu ukázalo, že se strany v rámci jednání neposunuly. Stále bylo opakována a vyzdvihoována nepochopení obou stran. Jak Velká Británie, tak Evropská unie chtějí prosazovat stanoviska, která pro ně jsou důležitá, čímž se nedostávali k podstatě dojednání spolupráce. Evropská unie stále vyzdvihovala politickou deklaraci, na kterou Británie i po tom, co ji schválila přistupovat nechce. Naopak britský vyjednávací opakoval, že má z jednání pocit, že EU nebere v potaz to, že bude Velká Británie od začátku roku 2021 zcela nezávislým státem bez jakýkoliv zásahů EU.

Značná část jednání uplynula a stálo se před zhodnocením hlavních představitelů obou stran. V tomto okamžiku žádný značný posun k dohodě nenastal. Kola jednání byla definována převážně jako konstruktivní, ale beze změn v hlavních otázkách jednání. Podle harmonogramu politické deklarace se po čtyřech kolech konalo setkání hlavních představitelů obou stran. Uskutečnilo se prostřednictvím videokonference 15. června. Za stranu EU se zúčastnili předseda Evropské rady Charles Michel, předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyen, předseda Evropské parlamentu David Sassoli a hlavní vyjednávací Michel Barnier. Účastníky za Velkou Británii byli premiér Boris Johnson, vyjednávací David Frost, Michael Gove ze smíšeného výboru a velvyslanec v EU Tim Barrow (European Council 2020a).

Tímto zasedáním byla uzavřena první čtyři kola jednání a cílem bylo zhodnotit dosavadní pokrok v dohodě o budoucích vztazích. Od tohoto setkání se

již formálně respektovalo, že Británie určitě neprodlouží přechodné období a tím bylo jasné konečné datum 31. prosince 2020 (Gove 2020b). Tato skutečnost byla známa již od 12. června, kdy Michael Gove o neprodloužení informoval Maroše Šefčoviče. Rozhodnutí bylo částečně překvapivé vzhledem k pandemii koronaviru a s tím spojenou časovou tísni. Přesto byla strana Velké Británie odhodlána odejít s dohodu či bez do konce roku 2020. Byl tím tedy vyvinut větší časový tlak. Z tohoto důvodu museli všechny firmy, občané nebo instituce, kterých se brexit více dotýkal začít rychleji řešit opatření, aby došlo k hladkému přesunu do „nových vztahů“ bez komplikací. Samotná omezená délka vyjednávání dohody v závěru přechodného období měla i vliv na samotnou ratifikaci, která neproběhla se standardním zkontrolováním a projednáním dohody, což bylo následně terčem kritiky.

Kvůli tomuto časovému rámci se hlavní představitelé obou stran shodli na potřebě „nového impulsu“ k intenzivnějšímu jednání (European Council 2020b). K dosažení cíle intenzivnějších jednání v červenci vláda Británie uvedla, že se vyjednávací kola budou konat formou menších skupin v Londýně a v Bruselu, pokud koronavirová situace dovolí. Premiér Boris Johnson byl navzdory neúspěšným jednáním velmi optimistický. K uzavření celkové dohody prohlásil „[n]ení žádný důvod, aby dohoda nebyla dokončena v červenci.“ (O’Carroll – Boffey – Rankin 2020) [překlad autorky]. Naopak strana EU byla připravena na uzavření dohody do října roku 2020. Na tyto britské vládní ambice s uzavřením dohody reagovala Rachel Reeves, poslankyně za opoziční labouristickou stranu. Důvodem bylo, že vedle tohoto slibu byla již podepsána i následná jednání po červenci. Proto od ní přišla řečnická otázka „[j]e červenec vážným návrhem, nebo jen jeden z nesplnitelných slibů, na které jsme od předsedy vlády zvyklí?“ (House of Commons 2020b) [překlad autorky].

Vzhledem k těmto ambicím se očekávalo, že Boris Johnson přispěje svým jednáním ke kompromisu a urychlení jednání. Naopak na schůzce představitelů zmínil tři podmínky, ze kterých Velká Británie neustoupí. To nebylo úplným důkazem, že by se snažil o kompromis, kterého by se dalo dosáhnout dle jeho předpokládaného konce července. Nepřicházel tedy s ničím novým jednalo se již

o známé a opakující se požadavky. Opět požadoval budoucí spolupráci bez účasti Soudního dvoru EU, právo Británie určovat vlastní předpisy bez omezení a dohodu o absolutním dohledu nad rybolovem v britských vodách. Šlo tedy o základní připomínky, o kterých se nejvíce debatuje již od počátku (Barnier 2020d).

Avšak pokroku v těchto sporných oblastech jednání strana Velké Británie doufala s přicházejícím německým předsednictvím v Radě EU. Tedy přímo čekali na to, že ke kompromisu napomůže Angela Merkelová. Britská představa byla taková, že Angela Merkelová zcela ovlivní vyjednávání a během jednoho měsíce bude dohoda hotova. Přitom předsednictví nic výrazně nezmění na již daném vyjednávajícím mandátu Evropské komise. K tomuto tématu se vyjádřil také italský europoslanec Sandro Gozi „[p]ochybují, že by Merkelová nebo Macron dokázali proměnit patovou situaci v pozitivní výsledek.” (Rankin 2020b) [překlad autorky]. Ze strany Německa se vyjádřil velvyslanec Michael Clauss, který očekával, že se vyjednáváním dohody hlavní evropští představitelé budou zabývat až na podzim. Na to mělo následně navazovat uzavření celkové dohody na summitu EU v polovině října. Mimo jiné také poznamenal, že by měla mít Velká Británie do budoucna „realističtější přístup” a byl toho názoru, že „[Velká Británie] nemůže mít plnou suverenitu a zároveň úplný přístup na vnitřní trh.” (Boffey – O’Carroll 2020c) [překlad autorky]. Což jsou požadavky, které Velká Británie skrz své podmínky prezentuje. Boris Johnson sice očekával kompromis s příchodem Angely Merkelové do čela Rady EU, ale Británie se stále neprojevovala „stejnou úroveň angažovanosti a připravenosti najít řešení respektující základní zásady a zájmy EU.” (Barnier 2020d) [překlad autorky]. To prohlásil Michel Barnier po jednání hlavních představitelů obou stran.

Zhodnocení situace hlavními představiteli po čtyřech kolech nepřineslo nic významně pozitivního, co zhodnocovat. Podle mého názoru se zde začaly projevovat přehnané ambice Borise Johnsona, tedy i britské strany. Zároveň apel na zintenzivnění hovorů byl jistě na místě, ale britské ambice k uzavření dohody během července byli zcela nereálné.

Počátkem července započalo předsednictví Německa v Radě EU na následujících šest měsíců, tedy do konce přechodného období. Německé

předsednictví bylo považováno za skvěle načasované i ve vedení kritické situace, kterou byla komplikace koronaviru. Přispělo tomu to, že je Německo vlivnou zemí EU. Od německého předsednictví, jak již bylo zmíněno byla velká očekávání hlavně ze strany Velké Británie. Samotné předsednictví ale nemělo velký vliv na samotné vyjednávání. Hlavním vyjednávajícím byla stále Evropská komise, tudíž Německo nemělo právo k větším změnám (Oppermann 2020).

Tyto představy o přispění německého přístupu pochází z již určité důvěry ve zkušenosti Angely Merkelové. Je známá uzavíráním pragmatických dohod a v rámci brexitu byla pro uzavření dohody. Primárním důvodem byl rozsáhlý export s Velkou Británií, tudíž odchod Británie s dohodou byl i v zájmu samotného Německa. Německým cílem a rolí v rámci předsednictví bylo držet jednotu všech členských států při jednání, bránit jednotný trh a zabránit scénáři bez dohody. David Jones, bývalý ministr pro brexit, o přístupu Angely Merkelové řekl „uznává realitu odchodu Spojeného království a chápe vzájemný význam britsko-německého obchodu. Očekával bych, že německé předsednictví bude odrážet Merkelové pragmatismus.“ (Buchard 2020) [překlad autorky]. Stejně tak z německé strany byly vyzdvihovány přednosti Německa během přechodného období. Jürgen Hardt mluvčí Merkelové strany CDU, řekl „[p]okud by měl Boris Johnson důvěřovat cizímu vedení vlády, s největší pravděpodobností je to Merkelová. Vždy respektovala rozhodnutí britského lidu, i když se domnívá, že bylo špatné.“ (ibidem) [překlad autorky]. Z britské strany byla již v roce 2016 vyřčena poznámka od ministra pro brexit Davida Davise, že hlavním vyjednávajícím s Británií by mělo být vedení Německa, nikoliv Evropské unie. V již zmiňovaném období roku 2016 byla očekávání od Německa přehnaná, což se dělo v tuto dobu nejspíše znovu (ibidem).

Mluvčí německé vlády uvedl, že jsou připraveni na rychlé jednání, ale s potřebou „většího realismu v Londýně.“ Angela Merkelová se vyjádřila, že bude dále usilovat o včasné a dobré řešení, ale přesto zmínila „[m]ěli bychom se také připravit na možnost scénáře bez dohody.“ (Reuters 2020c) [překlad autorky]. To Boris Johnson počátkem července samotné Merkelové potvrdil, že Velká Británie bude v případě nedohodnutí lepších podmínek od roku 2021 fungovat

„za podmínek Austrálie“. Některé firmy na dohodu australského typu reagují tak, že by mohlo dojít k závažnému narušení obchodu a cestování (ibidem).

Fungování za „podmínek Austrálie“ neboli scénář bez dohody si Evropská unie nepřála, proto se snažila o ústupky ke kompromisu. EU tedy snížila ze svých požadavků a ustoupila ke kompromisu v oblasti státní podpory. Původním požadavkem bylo, aby se Velká Británie v této oblasti řídila pravidly EU. Rozdíly v dalších zásadních oblastech přetrvávaly. Velká Británie měla hlavní cíl naprosté odpoutání od evropských předpisů a tvoření svých vlastních pravidel. S tím by ale nejraději vláda Británie počítala i se všemi výhodami, které ji přinášelo členství a přístup na jednotný trh. Tím, že Británie nechtěla být vázána předpisy EU musela také respektovat, že si EU vyhrazuje „právo rozhodovat o přístupu britských společností na jednotný trh“ (Baczynska 2020) [překlad autorky].

V jednání nadále nedocházelo k větším pokrokům, přestože do konce přechodného období zbývalo šest měsíců a byla potřeba se připravit na přechod do roku 2021. Dne 9. července byl zveřejněn dokument s názvem Sdělení o připravenosti na konci přechodného období mezi Evropskou unií a Spojeným královstvím. V dokumentu bylo zmíněno, aby orgány, správy, podniky a občané Unie přijali určitá nezbytná opatření, a tím by se předešlo ztrátám vyplývajících ze změny.

Hlavní náplní dokumentu bylo zmínění určitých změn, které proběhnou bez ohledu na to, jak celé jednání dopadne. Dokument o připravenosti byl vytvořen za účelem napomoci odpovědět na obavy a otázky subjektů a občanů, které brexit výrazně ovlivňuje. Hlavní upozornění se vztahovala k zániku pravidel, která platila v rámci čtyř svobod vnitřního trhu EU. Velká Británie se stane třetí zemí, tudíž občané a firmy z EU musí v případě přístupu a dalších záležitostí splňovat pravidla Velké Británie a naopak.

Oblast obchodu je jedním z hlavních odvětví spolupráce. Zde se již vědělo, že se změny nebudou týkat Severního Irska, a to díky protokolu, který stanovuje pokračující obchodování beze změn. Zbytek Spojeného království opouští celní unii EU a s tím jsou potřeba i přípravy celních formalit a kontrol podle unijních předpisů (Evropská komise 2020e: 6). Zboží dovážené jak z Velké Británie, tak

z EU bude po přechodném období podléhat normám a pravidlům druhého aktéra. Tedy i zanikne platnost osvědčení a povolení vydaných orgány druhé strany (Evropská komise 2020e: 9). V rámci obchodu se službami se s koncem volného pohybu služeb zásadně mění. Do tohoto okamžiku byl přístup na trh v rámci pasportizace, tedy vlastněním tzv. pasu EU, který umožňoval poskytovat služby na celém jednotném trhu. Od roku 2021 již podniky a osoby nebudou moci svobodu služeb využívat (Evropská komise 2020e: 11). Pro subjekty, které mají zřízené pobočky ve státech EU se sídlem v Británii budou nuceni dodržovat pravidla členského státu a získat jeho povolení (Evropská komise 2020f: 3).

Dalšími službami, které budou zásadně ovlivněny jsou dopravní služby. Ty jsou úzce spojeny jak s obchodem, tak s pohybem osob a po prosinci 2020 budou omezeny nemožností provozovat své služby v rámci jednotného trhu. Železniční, letečtí a silniční dopravci Velké Británie budou podléhat omezením a zrušení platnosti licencí. Pro železniční dopravu je to zásadní při přesunu přes hranice Velké Británie a Unie. V této oblasti zanikají stávající licence vydané druhou stranou, a to hlavně i u strojvedoucích vlaků (Evropská komise 2020e: 16). Licence zanikají i u letecké dopravy. V případě, že bude chtít být dopravce brán za dopravce Unie musí udržovat svá jednání v souladu s pravidly EU, a to i v rámci hlavního místa činnosti, vlastnictví a kontroly (Evropská komise 2020g: 2).

V silniční dopravě dopravci Velké Británie očekávali omezení v převozu zboží po celé Evropské unii a přístupu na jednotný trh. Přístupová práva budou záviset na výsledku jednání, což platí pro dopravní odvětví obecně. Hlavní překážkou je přechod přes hranice obou subjektů a s tím také spojená větší byrokracie a kontroly (Evropská komise 2020e: 16). Ohledně celé problematiky hranic 16. července informovala Francie Komisi EU o možnosti sjednat dohodu doplňující smlouvu z Canterbury. Smlouvu, která definuje hranice mezi Francií a Velkou Británií. Cílem bylo dojednat mezinárodní dohodu k zajištění provozu v Lamanšském průlivu.

Konec svobody pohybu přivádělo odchodem občany Velké Británie do skupiny občanů třetí země, tudíž při vstupu do schengenského prostoru se budou muset zúčastnit kontroly. Pro občany Velké Británie nebudou k dispozici

žádná speciální označení jako jsou pro občany Evropského hospodářského prostoru nebo Švýcarska. Občané Británie budou ale osvobozeni od povinnosti mít vízum pro vstup do EU na krátkodobý pobyt. Ten odpovídá nejvýše 90 dnům během jakéhokoli období 180 dnů (Evropská komise 2020e: 19). Naopak pro občany EU, kteří budou chtít cestovat do Británie, bude platit povinnost podřídit se imigračním zákonům Velké Británie. Stejně tak i pro zaměstnance pocházející z EU je potřeba dodržení nových zákonů Británie a naopak. S tím je spojená i komplikace pro pracovníky z důvodu zániku sociálního zabezpečení druhé strany (Evropská komise 2020e: 22–23). Zásah do života občanů bude i v odvětví uznávání odborných kvalifikací, jako jsou lékaři, právníci, inženýři a další, kteří doposud mohly provozovat své služby v jakémkoli státě Unie. Kvalifikace získána v Británii občanem EU bude potřeba obnovit v domovském členském státě (Evropská komise 2020e: 17).

Na úrovni zahraniční politiky zanikají po přechodném období pro Velkou Británii mezinárodní dohody. Zaniká několik stovek mezinárodních smluv, a to např. dohody o volném obchodu nebo o vzájemném uznávání. Oba zmíněné příklady podporují snazší přístup v obchodu se zbožím mezi zeměmi mimo EU. Výjimkou v setrvání mezinárodních smluv je v případě mnohostranné dohody, kde se jedná o státy jako o jednotlivé subjekty. Zde se smlouvy neruší. Takovou dohodou je členství ve Světové obchodní organizaci (Evropská komise 2020e: 25–26).

Mimo jiné se k zajištění připravenosti vedoucí představitelé EU dohodli na *rezervě pro přizpůsobení se brexitu*. Tato rezerva byla v hodnotě pěti miliard eur určena na „nepředvídatelné a nepříznivé důsledky” pro členské státy a odvětví, která budou zasažena. Vedle této rezervy bylo také ze strany EU přiděleno sto dvacet milionů eur na program *Peace Plus*. Tento program slouží k podpoření míru a pokračující spolupráci mezi severem a jihem na Irském ostrově, kde je aplikován severoirský protokol (Barnier 2020d). Všechna opatření v dokumentu o připravenosti, která informovala a napomáhala při přicházejících změnách byla velmi přínosná pro přípravu všech vstupujících aktérů. Byla to doba nejistoty, kdy byla kladena otázka, co bude po přechodném období. Datum závěru byl v této době již znám a tím byla dostatečná příprava na změny velmi důležitá.

Oblasti nezmíněné v dokumentu o připravenosti podléhaly přímému jednání mezi stranami. K dojednání se obě strany opět snažily přiblížit v šestém kole jednání. Do tohoto jednání konajícího se 21. až 23. července se vstupovalo s ambicí velkých změn. Podle původních plánů Velké Británie zmíněných na jednání s hlavními představiteli stran, toto jednání mělo být poslední jednání vedoucí k dohodě. Tento plán se nenaplnil, ale potvrdila se slova britské opoziční poslankyně Rachel Reeves, že šlo o další nesplnitelné sliby britské vlády (House of Commons 2020b). Při tomto kole se tentokrát vyjednávači setkali v Londýně, tedy již bez pandemických omezení. Rozhovory se zaměřily na jednání o rybolovné politice, o sdílení kvót a populacích ryb. Ze samotných reakcí vyjednávače za EU Michela Barniera bylo stále zřejmé, že se nedaří nalézt onen kompromis. Reagoval tak, že jsou podle něj požadavky Británie stále pro Evropskou unii nepřijatelné. Dokonce zcela nepřijatelné hlavně v oblasti rybolovu, protože podle jeho slov „[d]ohoda nemůže vést k částečnému zničení rybářského průmyslu EU.” (Barnier 2020d) [překlad autorky]. Na to navazuje i nejistota případného neodsouhlasení dohody pobřežními státy, které měly největší zájem na přístupu do britských vod. To vyvíjelo i částečný tlak na Evropskou komisi a vyjednávače Michela Barniera, kdy rozhodnutí musela vzniknout za účasti mnoha dalších států. Z tohoto důvodu nebyl manévrovací prostor pro ústupky tak velký jako u Británie, která jednala sama za sebe. Barnier hovory šestého kola naopak označil jako účelné v oblastech zboží, služeb a institucionálního rámce, ale stále zaostávající v komplexním pojetí dohody (ibidem).

David Frost zmínil, že stále hledají dohodu, která bude podobná již sjednané, a to mezi EU a Kanadou, tedy dohodu na již existujících precedencích (Frost 2020b). Britská strana vedle stálého zmiňování dohody kanadského typu, také opakovala nepochopení unijní strany britskou autonomií po přechodném období. Evropská komise naopak vyzdvihovala a potvrdzovala, že respektuje britské znovuzískání regulační autonomie. Přesto si vyjednávač Barnier kladl zásadní otázku pro nové ekonomické partnerství, zda „[m]ůže Velká Británie využít tuto novou regulační autonomii k narušení hospodářské soutěže s námi?” (Barnier 2020d) [překlad autorky]. To jsou důvody, se kterými Evropská unie musí

počítat a zamezit dohodou narušení hospodářské soutěže a hájit spravedlivý obchod.

V polovině přechodného období nebyla stále žádná jistota, zda se dohodu uzavřít podaří, či nikoliv. Jednání probíhala bez větších výsledků a hlavní snahou bylo připravit občany, firmy a další na přechod do jiného režimu v roce 2021. Obě strany se převážně držely stále svých ambic, což vedlo k stále stejné bezvýchodné situaci.

Následující sedmé kolo se konalo tentokrát v Bruselu ve dnech 18. až 21. srpna. Zde Michel Barnier konstatoval potřebu uzavření dohody do konce měsíce října z důvodu následné ratifikace. Zřejmé z jeho výstupu bylo, že mezi stranami v debatě o dopravě bylo stále mnoho rozporů. Velká Británie nechtěla v rámci logistiky a dopravy podléhat evropským předpisům, tudíž odmítala respektovat rovné podmínky, a tedy spravedlivou soutěž. Nadále bylo ze strany Británie zřejmé, že chtěli výhody jednotného trhu např. právě v oblasti britských dopravců, ale bez toho, aby byly Británií placeny členské příspěvky a také bez podléhání evropským pravidlům. Barnier vyzdvihl, že Velká Británie se rozhodla opustit jednotný trh, tím pádem ztratit jeho výhody. K čemuž dodal „[j]e to jejich volba, ne naše!“ (Barnier 2020f) [překlad autorky]. Dále v této fázi viděl dohodu jako nepravděpodobnou a celé proběhlé kolo zhodnotil větou „[t]ento týden jsme však příliš často měli pocit, jako bychom šli více dozadu, než dopředu.“ (ibidem) [překlad autorky].

I podle dalších evropských zástupců bylo celé léto promarněné a znovu nebyl zaznamenán výraznější posun. Proto bylo následně zrušeno projednávání brexitu na setkání velvyslanců EU na počátku září. Za stranu EU, předsedající zástupci za Německo prohlásili, že „[v]zhledem k tomu, že v jednáních mezi EU a Spojeným královstvím nedošlo k žádnému hmatatelnému pokroku, byl bod brexit vyřazen z programu.“ (Rankin 2020b) [překlad autorky]. Ze strany diplomatů EU také vyvstávaly názory na britskou vyjednávací stranu, takové, že „David Frost působí spíše jako britský posel než britský vyjednávač. Pokud nedostane více prostoru pro vyjednávání, rozhovory zůstanou v úzkých.“ (ibidem) [překlad autorky]. Což souviselo také s již zmiňovaným omezeným prostorem

Michela Barniera, který hovořil za dvacet sedm členských států Unie, a proto bylo jeho rozpětí možností velmi úzké.

Období od března do září nepřineslo žádný výrazný posun ke konečné dohodě. Proběhlo sedm kol jednání, po kterých se převážně konstatovalo, že se strany na primárních bodech neshodly. Přehnané ambice s uzavřením dohody v červenci pominuly a od tohoto okamžiku se více prosazoval názor, že Británie odejde z EU bez dohody. Po vstupu do druhé poloviny přechodného období se tyto obavy ze scénáře bez dohody prohlubovaly. Dohoda byla v nedohlednu a v následujícím období přicházely nové komplikace a mnohem větší tlak na časové omezení.

4.2. Září až prosinec

Toto mnou rozdělené druhé období započalo osmým kolem v měsíci září. Od tohoto kola se očekávalo, že opět proběhne standardně s přáním již nějakého posunu k dohodě. To změnil krok Velké Británie, který zapříčinil konání výjimečného zasedání smíšeného výboru, a to v poslední den osmého kola. Důvodem bylo, že vláda Velká Británie zveřejnila návrh zákona o vnitřním trhu ve Velké Británii. Z tohoto důvodu svolal Maroš Šefčovič mimořádné zasedání smíšeného výboru. Problematickou záležitostí bylo to, že z návrhu vyplývaly rozpory s již uzavřenou smlouvou o vystoupením z EU a protokolem o Severním Irsku. Místopředseda Komise Maroš Šefčovič vyzval vládu Velké Británie, aby toto opatření z návrhu zákona stáhla. Uvedl, že předložením tohoto zákona Británie vážně poškodila důvěru mezi EU a jimi samými. Bylo zmíněno, že od uzavření dohody o vystoupení z Unie nemůže ani jedna ze stran jednostranně dohodu „měnit, vyjasňovat, pozměňovat, interpretovat, ignorovat nebo nepoužít“ (European Commission 2020a) [překlad autorky]. Evropská komise dala vládě Británie lhůtu do konce října k vyjádření k tomuto návrhu. Poté může Komise EU vydat *odůvodněné stanovisko* a pokud by Británie tomuto stanovisku následně nevyhověla, mohla být záležitost předložena Soudnímu dvoru EU (Parliament UK nedatováno).

Návrh zákona se zabýval hlavně protokolem o Severním Irsku a to tím, že dával ministrům Velké Británie právo upravovat či nesplňovat pravidla týkající se pohybu zboží od roku 2021, v případě že strany neuzavřou dohodu. K tomuto návrhu zákona se vyjádřil bývalý generální prokurátor Borise Johnsona Geoffrey Cox a o předsedovi vlády prohlásil, že *neuvěřitelně* poškodil mezinárodní reputaci Velké Británie (Maguire – Elliott – Wright 2020). Německý diplomat Andreas Michaelis se na Twitteru k nové události vyjádřil: „[z]a více než 30 let jako diplomat jsem nezažil tak rychlé, úmyslné a hluboké zhoršení vyjednávání.“ (Michaelis 2020) [překlad autorky].

Jednalo se o zhoršení už tak nejisté situace. Tímto krokem se vyjednávání zpomalilo a vznikla zde i částečná nedůvěra. Koncem měsíce tedy 28. září se uskutečnilo třetí zasedání smíšeného výboru. Zde byla znovu strana Británie vyzvána k opětovnému stažení návrhu zákona ze začátku září, který porušoval Protokol o Severním Irsku. (Šefčovič 2020). Na to reagoval Michael Gove, že Velká Británie dala jasně najevo, že zákon nestáhne, což také nastalo. Tedy neuposlechli další výzvu k vyjádření, proto 1. října Ursula von der Leyen oznámila, že splnila první krok v řízení o nesplnění povinnosti a to, že zaslala vládě Velké Británie výzvu k vysvětlení situace (Leyen 2020a). Této možnosti využila, protože dohoda o vystoupení Komise dávala možnost zahájit řízení právě v případě, že dojde k porušení předpisů během přechodného období. Z toho vyplývalo, že Velká Británie za porušení může být předvolána k Soudnímu dvoru EU jako by byla stále členským státem.

Na výzvu Ursuly von der Leyen vláda Británie návrh zákona odůvodnila, tím že ze strany EU údajně dochází k nepřiměřenému chování, kdy EU nejedná v dobré víře. Předseda vlády Boris Johnson zmínil například problém „zařazení na seznam třetích zemí“. To je seznam zemí mimo EU, ze kterých mohou být dováženy potraviny na unijní jednotný trh. Z čehož podle Borise Johnsona vyplývá, že by docházelo k „potenciální blokádě“ potravin z Británie do Severního Irsku. A to z důvodu, že podle protokolu bude právě Severní Irsko dále součástí jednotného trhu EU. Boris Johnson řekl „EU uvedla, že pokud se nám nepodaří dosáhnout dohody k její spokojenosti, mohla by odmítnout britské potraviny

a zemědělské produkty určené k prodeji kdekoli v EU [...] Toto rozhodnutí by vytvořilo okamžitý a automatický zákaz převozu našich živočišných produktů z Velké Británie do Severního Irsku.“ (Parliament UK nedatováno) [překlad autorky]. K tomuto odůvodnění bylo ze strany EU oponováno, že v samotném návrhu zákona předloženého počátkem září nebylo zmiňováno nic o pohybu potravin či jiného zboží mezi Velkou Británií a Severním Irskem. Následně Michel Barnier odmítl i nařčení ze zadržování seznamu třetích zemí vůči Velké Británii. (ibidem).

Přechodné období se zkracovalo a komplikace s návrhem zákona se přesunula i do dalších měsíců, tím bylo zpomalení jednání ještě značnější. V tomto období byly v očekávání také volby prezidenta Spojených států amerických a před těmito volbami byly důležité postoje kandidátů i na mezinárodní dění. Na britský návrh zákona reagoval v tento okamžik kandidát na prezidenta USA Joe Biden. Těsně před americkými volbami se vyjádřil, že pokud se stane prezidentem, tak obchodní dohoda USA s Británií bude podmíněna dodržováním Velkopáteční dohody, což souviselo právě se zářijovým britským návrhem. Na Twitter napsal „[n]emůžeme dopustit, aby se Velkopáteční dohoda, která přinesla mír do Severního Irsku, stala obětí brexitu.“ (Biden 2020) [překlad autorky]. Tyto postoje měl také z důvodu svého irského původu a obav z irské ekonomiky a bezpečnosti. Navíc není na rozdíl od aktuálního prezidenta USA Donalda Trumpa velkým příznivcem předsedy vlády Borise Johnsona a označil ho za „fyzický a emocionální klon“ Donalda Trumpa (Landale 2020) [překlad autorky]. Téma dohody Británie a USA již pocházelo z dřívější doby, kdy právě druhý kandidát amerických voleb aktuální prezident USA Donald Trump zaručoval Borisi Johnsonovi, že by žádost Británie o spolupráci s USA posunul do popředí. To ale pouze v případě, že Velká Británie opustí Evropskou unii. Nyní byl tento slib v ohrožení, a to nejen případným neúspěchem ve znovuzvolení.

Mezinárodní spolupráce a samostatné uzavírání dohod bylo pro Velkou Británii v jejich samostatnosti velmi důležité. Na základě toho v měsíci září Velká Británie uzavřela první mezinárodní dohodu, a to s Japonskem. Tajemnice mezinárodního obchodu Liz Trussová dohodu označila jako „historický okamžik“.

Tento krok byl kritizován tím, že britské HDP bude touto dohodou posíleno o 0,07 %, což se nedá srovnávat s obchodem, který riskují s EU, ale pro Británii se jednalo spíše o symbol jejich nezávislosti (BBC 2020d).

Během chaosu okolo návrhu zákona se konalo v řadě již deváté kolo jednání. To probíhalo v období posledních dní možné reakce Velké Británie, a to 29. září až 2. října. Po tomto jednání David Frost (2020c) konstatoval, že „jsou viditelné obrysy dohody“ a také, že došlo k pokroku v rámci „struktury celkového partnerství.“ [překlad autorky]. Naopak v oblasti rybolovu řekl, že rozdíly jsou velmi velké, a bez realismu z evropské strany nebude možné postupu. Tedy je zřejmé, že vyjednávači se komplikací nenechali významněji rozhodit a pokračovali ve snaze ke konstruktivním debatám o dohodě.

Po devátém kole jednání probíhalo i mimořádné zasedání Evropské rady. Vyjednávání vztahů bylo zmíněno pouze okrajově a k aktuální situaci jednání se předseda Evropské rady Charles Michel (2020a) vyjádřil „[v]ěříme Komisi. Věříme Michelovi Barnierovi. Máme jasnou evropskou pozici. Jsme spojeni. Jsme velmi klidní.“ [překlad autorky]. S důvěrou ze strany EU Michel Barnier pokračoval ve své práci a zdůraznil, že je třeba, aby se EU přiblížila ke kompromisu v oblasti rybolovu. Čas se krátil a bez určitých kompromisů nebylo možné dohodu uzavřít. Proto svolal všech osm ministrů rybolovu pobřežních států k jednání o případných ústupcích. Zúčastnili se tedy ministři zemí Švédska, Dánska, Německa, Nizozemí, Belgie, Francie, Španělska a Irska. Barnierovou hlavní otázkou jednání byly limity jednotlivých zemí v této oblasti. Hlavním odpůrcem jakýchkoliv ústupků byla Francie, kde si ministr rybolovu stál za názorem, že „[š]patná dohoda je horší než žádná.“ (Moens 2020b) [překlad autorky]. Tomu bylo oponováno názorem, že v oblasti rybolovu je mnohem horší výsledek přechodného období, které skončí bez dohody.

Velká Británie v otázkách rybolovu následně začala být otevřenější v jednáních o víceletých dohodách o kvótách. Jejich požadavky byly založeny na zonálních kvótách, z kterých pochází populace ryb. To by zaručovalo Británii větší úlovek a zároveň i větší předvídatelnost ze strany EU z důvodu závazků na více

let (Cooper 2020). I tak se ale jednalo o velká omezení unijního rybolovného průmyslu, a to z důvodu, že do té doby byl hlavní úlovek unijních států.

Zakončením jednání byl očekáván summit EU 15. října, který tedy měl být závěrečným bodem celého vyjednávání podle představy harmonogramu EU. To se z důvodu stále problematiky v mnoha oblastech dohody nepovedlo. Francouzský ministr zahraničí Jean-Yves Le Drian navrhl, že by následný listopadový summit EU mohl být dalším cílovým datem dohody (Boffey 2020b). Závěr se znovu posouval na další měsíc bez jistoty výsledku. Z tohoto důvodu byly členské státy i orgány Unie vyzvány, aby se připravily na všechny možné scénáře a vývoje. Charles Michel (2020b) pronesl, že je EU odhodlána dosáhnout dohody, ale „nikoliv za každou cenu“ [překlad autorky]. Zdůraznil, že je Unie jednotná a hodlá i nadále hájit zásady jako rovné podmínky, správu dohody a rybolov. (Michel 2020). K summitu EU se následně vyjádřil Boris Johnson (2020a) „[z]dá se, že tento summit vyloučil dohodu kanadského typu.“ [překlad autorky]. Tím tedy opět uzavřel, že by se Velká Británie měla připravit na opatření podobná australskému typu dohody. Přes stálý Johnsonův odhodlaný tón ohledně odchodu bez dohody prezident Francie Macron prohlásil, že Británie potřebuje dohodu po brexitu více než EU (BBC 2020c). Proto byla překvapující nedostatečná a včasná snaha o kompromis ze strany Británie. U nichž bylo známé britské jednání v rámci neústupných projevů a odhodlání dosáhnout svých cílů. Problémem byly i samotné slíbené závazky britským občanům, které převyšovali reálné budoucí fungování. Obě strany v této fázi měly výrazněji upouštět k proveditelným kompromisům.

V tento moment přechodného období byly stále významné nedostatky v stále probírané rybolovné politice. Značným zdržením byl postoj Francie, která zcela odmítala jednání o Lamanšském průplavu a rybolovných pravidlech. Hlavním důvodem bylo, že Francie zde lovila 84 % kvóty na tresku, což byl zásadní podíl jejich rybolovného průmyslu. Problémem byl nejenom rybolov, ale také to, že se britský vyjednávací tým nechtěl přibližovat k rovným podmínkám. Naopak v oblasti státní podpory a kontroly dotací se u Británie začala jevit ochota zřízení nezávislého regulačního orgánu, o což se snažila Evropská unie. O správě

věcích veřejných Británie chtěla diskutovat ve chvíli, kdy budou rozpracované ostatní sporné oblasti (Boffey 2020b).

V této fázi podle původních představ měla být fáze ratifikace. Toto období ve vyjednávání bylo stranami očekáváno jako konečné. Velká Británie očekávala dohodu již v červenci a Evropská unie poněkud realističtěji v říjnu. S tím, že by bylo možné právní texty připravit k právní i jazykové revizi a následně ke schválení Evropskou radou a ke splnění dalších ratifikačních postupů. Bohužel se ani jedna ze stran v těchto představách nesešla. Jednání posledních měsíců přechodného období stále nevykazovalo žádné významné posuny. Došlo k zahájení řízení o nesplnění povinnosti Velké Británie ohledně návrhu zákona o vnitřním trhu.

Dostáváme k vyjednání před samotným koncem přechodného období. Tím, jak blízko byl závěr období, tím byl stále překvapující stav bez konečné dohody. Přesto, že Británie projevila určitou ochotu v některých oblastech stále se více polemizovalo, zda Boris Johnson ve skutečnosti dohodu s Evropskou unií někdy vůbec chtěl. Evropská unie udělala ústupky například v požadavcích rovné soutěže, ale jedná se o oblast, ve které nikdy zcela neustoupí. Zástupci Německa si stáli za nejdůležitější ochranou jednotného trhu EU a tento cíl pro ně byl důležitější než dohoda. Zásadním důvodem byl ohled na rozsáhlý automobilový průmysl Německa. Pro EU jako celek byl stále hlavním bodem oblast rovných podmínek, tudíž rybolovná politika spíše stála na pobřežních státech, které nechtěly ustupovat v této tématice (Adler 2020b).

Překvapivým krokem Británie bylo, že v polovině října přicházela z britské strany prohlášení, že obchodní vyjednávání skončila. „[o]bchodní rozhovory skončily, EU je ukončila tím, že nechtějí změnit svůj vyjednávací postoj.“ (Reuters 2020a) [překlad autorky] pronesl mluvčí Borise Johnsona. Po tomto následovala i komunikace přímo mezi vyjednaváči, která nakonec vedla k odložení jednání, ale nikoliv úplnému přerušování. Frost Barnierovi opět zdůrazňoval britskou hlavní podmínku, aby Velká Británie byla brána jako suverénní národ. Barnier opáčil „[u]ž dva roky říkám ve dvou jazycích, že respektuji tvou suverenitu.“

(Boffey 2020a) [překlad autorky]. Tedy Británie stále stála na hlavním argumentu suverenity, ale ke kompromisu se strany výrazně nepřibližovaly.

Vyjednávající týmy po čase obnovily jednání a opět se shodly na zintenzivnění. Prvním impulsem k obnovení bylo prohlášení Michela Barniera o budoucích jednáních na plenárním zasedání Evropského parlamentu. Na to okamžitě reagovala strana Velké Británie a jednání byla obnovena. Na obnovení jednání bylo tedy následně z obou stran reagováno kladně. Poslanec Evropského parlamentu Christophe Hansen řekl „[u]kázalo se, že jsme dnes ráno na plenárním zasedání tlačili na otevřené dveře. Vítám tento pozitivní vývoj událostí. S touto vytvořenou mini-krizí bylo ztraceno dost času. Je čas pokročit.” (Hutchinson 2020) [překlad autorky].

Obnovení jednání bylo velkým očekáváním nového odhodlání ke kompromisům. Dne 21. října vyšel dokument, který stanovoval organizaci zásad pro další jednání. Strany se shodli, že jednání budou probíhat denně. Jednání započalo 22. října a z důvodu stálého rizika v rámci pandemie koronaviru, proto byla stanovena volnost v možnostech videokonferencí a osobních jednání (Prime Minister's Office 2020). Pandemie koronaviru neztěžovala situaci pouze vyjednávajícím skupinám, ale i firmám, které se vypořádávali jak s pandemií a s tím spojenými ekonomickými ztrátami, tak s přípravami na nové podmínky po přechodném období. Britské firmy přes obchodní sdružení reprezentující sto devadesát tisíc firem poslali Michealovi Goveovi předsedovi smíšeného výboru výzvu, aby dosáhl dohody. Upozorňovali ho na mnohem větší škody v případě neuzavření dohody (BBC 2020b). Jednání mezi stranami se obnovila, ale přesto 31. října nastal mezní den pro reakci vlády Velké Británie na její návrh zákona o vnitřním trhu, který uveřejnila již v září a Evropská komise spustila řízení o porušení podmínek. Přesvědčení o správnosti pokračování s návrhem zákona o vnitřním trhu britské vlády Borise Johnsona přetrvávalo. Před úspěšným prosazením zákona stálo pouze hlasování ve Sněmovně lordů. Výsledkem hlasování bylo 433 hlasů proti 165, kdy sněmovna hlasovala pro zrušení části návrhu, které porušovalo mezinárodní právo. Opoziční labouristická strana

vystupovala s názorem, že toto porušování mezinárodního práva je velmi škodlivé pro mezinárodní pověst země (BBC 2020a).

Začátek předposledního měsíce přechodného období byl stále nejasný. V médiích se objevily spekulace, zda na zpomalení vyjednávání nemají vliv probíhající volby amerického prezidenta. Stěžejním bylo, že již dříve byl Boris Johnson v kontaktu s Donaldem Trumpem, který se snažil o znovu obhájení postu prezidenta. Naopak s jeho rivalem ve volbách Joe Bidenem v kontaktu nebyl a nejspíše by spolupráce s Británií nebyla takovou prioritou, jakou měl Boris Johnson přislíbenou u Donalda Trumpa. Přesto vláda Británie vyvrátila toto podezření, že by volby měly jakýkoliv vliv na jednání s EU. Vyjednávací tým EU přesto více tížil zásadní problém, že Británie stále čeká, že dojde k ustoupení z rovných podmínek (Adler 2020a). Barnier řekl, že rozdíly jsou stále velmi velké. V oblasti rybolovu naopak již déle naléhá na představitele EU, aby se vzdali požadavků v této oblasti, k dosažení pokroku (Adler 2020c). Bez vůle obou stran se ke kompromisu dojít nedalo, proto se tento zásadní problém stále opakoval v jednáních obou stran.

Vyjednávající si byli vědomi, že pro proces ratifikace byl třeba dostatečný časový prostor. V tento okamžik alespoň od poloviny listopadu. Časová tíseň a také stále zhoršující se situace kolem pandemie koronaviru nepomáhala k dokončení jednání. Dohoda totiž nebyla uzavřena ani v dalším posunutém termínu jednání, a tím stála těsně před přenecháním hovorů přímo Ursule von der Leyen a Borisovi Johnsonovi. Přesto, že se nyní situace nacházela „ve velmi kritickém a citlivém bodě jednání.“ (Boffey – O’Carroll 2020a), jak řekl irský politik Micheál Martin, tak se strany stále snažily o úspěšnou dohodu. A skrz již velké časové omezení a snahu dojít ke kompromisu měli některé státy Evropské unie obavy z Barnierova balancování na pokraji jeho mandátu vyjednávače. Bylo to hlavně v podmínkách rybolovu, při kterých byl také upozorňován velvyslanec, aby tato oblast nebyla posledním bodem jednání. Obavy měli z ještě většího tlaku na časovou tíseň. Dále bylo také od diplomatů EU slýcháno, že „EU chce stabilní dohodu, ne něco, co bude přepsáno za několik let.“ (Boffey – O’Carroll 2020b) [překlad autorky].

Francie na problematiku rybolovu reagovala stále nejvíce a v tento okamžik začala své rybářské odvětví připravovat na změny. Francouzský premiér Jean Castex upozorňoval na „novou éru“ a znovu přislíbil, že Francie nepřijme dohodu za každou cenu. Tím v tomto pokročilém stádiu přechodného období rozhodl, že nyní Francie přebírá zodpovědnost sama za sebe a chce uskutečnit konkrétní plán podpory pro rybáře. Francouzský velvyslanec Barnierovi sdělil, že by Francie stála o nové jednání s Británií raději v roce 2021 (Boffey – O’Carroll 2020a). Francouzská vláda byla tedy připravena případně uplatnit své právo veta při nevyhovující dohodě. To ukazovalo právě riziko pro vyjednávací tým EU, kdy v případě uzavření dohody je nutný souhlas všech členských států. To vystihoval výrok diplomata EU, který uvedl „[d]ohoda na úrovni vyjednávačů nutně neznamená, že se jedná o dohodu.“ (Boffey et. al. 2020). Na Evropskou komisi a vyjednávací skupinu byl vyvíjen tlak v tom, že nemohou riskovat velké ústupky k dohodě z důvodu následného možného rizika veta některých členských států.

Poslední měsíc přechodného období pro Velkou Británii i Evropskou unii započal společným prohlášením vyjednávače Michela Barniera a Davida Frosta. Shodli se na pozastavení jednání z důvodu nesplněných podmínek a významných rozdílů v rovných podmínkách, správě a rybolovu. Vyjednávači informovali Ursulu von der Leyen a Borise Johnsona o aktuálním stavu (Frost 2020f). Tímto krokem se jednání přesunula na přímé rozhovory mezi Ursulou von der Leyen a Borisem Johnsonem.

Od těchto hovorů se již očekával konečný kompromis. Vedle těchto změn ministerstvo financí Velké Británie plánovalo předložit finanční návrh zákona, který opět porušoval mezinárodní právo, a to znovu v rámci protokolu o Severním Irsku. Tento návrh nepřicházel v úvahu z důvodu ovlivnění probíhajících obchodních jednání. Jednalo se o finanční úpravy, které by upravovaly dohodu v případě konce přechodného období bez dohody. Tím by začaly platit cla a vláda Velké Británie chtěla jednostranně zakročit ohledně určení zboží, na které by se cla vztahovala (Islam 2020). Během několika měsíců proběhlo ze strany Velké Británie již druhé porušení mezinárodního práva v rámci jednání o dohodě.

Tyto oba návrhy se vyřešily dne 17. prosince, kdy se konala poslední schůze smíšeného výboru. Byla zde přijata určitá rozhodnutí. V rámci protokolu o Severním Irsku Británie stáhla oba sporné návrhy zákona jak finanční, tak o vnitřním trhu. Dále bylo odsouhlaseno pravidelné zasedání výboru i po 31. prosinci 2020 k tomu, aby byl průběh všech změn v důsledku dohody hladký. Smíšený výbor dále na zasedání uznal seznam dvaceti pěti osob, které budou členy rozhodčího tribunálu pro případné urovnání sporů podle dohody o vystoupení. Deset osob z každé strany společně s pěti předsedy, které strany společně vyberou. Jedná se o zástupce, kteří mají znalosti práva Unie a mezinárodního práva a kvalifikaci požadovanou pro jmenování nejvyšší soudní funkce (Evropská komise 2020a). Tímto byla funkce smíšeného výboru pro rok 2020 převážně ukončena.

V druhé polovině prosince, tedy velmi těsně před koncem přechodného období stále neexistovala uzavřená dohoda. Nedůvěra mezi stranami přetrvávala. Michel Barnier řekl „[m]oje zkušenost s Velkou Británií je, že musíte být opatrní do poslední chvíle.“ (Boffey 2020) [překlad autorky]. Poslední debaty byly stále nejvíce kolem rybolovu a mechanismů pro evropské rybolovné státy do budoucna. Přesto se dosáhlo kompromisu a konečná „principiální“ dohoda byla uzavřena 24. prosince ve 13:44 britského času (Boffey 2020a). K celkovému zpoždění se uvádí, že byl hlavním důvodem právě stále probíraný rybolov. K tomu se vyjádřil Barrie Deas, výkonný ředitel Národní federace rybářských organizací, že “[n]akonec bylo jasné, že Boris Johnson chtěl celkovou obchodní dohodu, a proto byl ochoten obětovat rybolov.” (Casert – Pylas 2020).

Britský požadavek snížení podílu EU byl o 60 %. Podíl pro EU byl nakonec snížen jen o 25 %. Proto se nyní jednalo o velký ústupek ze strany Británie. Hlavní v tuto chvíli bylo, že je dohoda hotova, což oznámil i Boris Johnson na svém Twitteru a připojil k tomu fotku se zdviženými palci a radostným výrazem. Ursula von der Leyen (2020d) se k úspěšnému konci jednání vyjádřila „[s]tálo to za to bojovat za tuto dohodu, protože nyní máme férovou vyváženou dohodu s Velkou Británií, která ochraňuje evropské zájmy, zajišťuje hospodářskou soutěž a potřebnou předvídatelnost pro náš rybolov. Konečně můžeme opustit brexit a dívat

se do budoucnosti.” [překlad autorky]. Hlavní vyjednávač Michel Barnier popsal den dojednání dohody jako „den úlevy s trochou smutku“ (Boffey – O’Carroll 2020d) [překlad autorky] z uzavřené dohody. Zklamáním pro něj bylo britské rozhodnutí neúčastnit se programu Erasmus a malá spolupráce v zahraniční politice a obraně (ibidem). Komplexně ale o dohodě doplnil „[o]chrana našich zájmů byla v centru těchto jednání a já jsem rád, že se nám to podařilo. Nyní je na Evropském parlamentu a Radě, aby se k této dohodě vyjádřili.” (Evropská komise 2020b) [překlad autorky].

Od data 24. prosince 2020 do 31. prosince 2020 probíhala lhůta na ratifikaci dohody obou stran, aby mohla být od 1. ledna 2021 prováděna. Proces ratifikace v Evropské unii probíhal již od 24. prosince diskuzemi o textech. Dohoda musela být schválena Radou EU, každým členským státem a Evropským parlamentem. U členských států nebylo očekávané žádné veto, proto tato ratifikace proběhla na této úrovni bez problémů. Souhlas o dohodě Evropským parlamentem byl odložen na leden 2021, a to z důvodu nedostatečného času k prostudování a projednání. Proto se jednalo o smlouvu prozatímní. David Sassoli předseda Evropského parlamentu naznačil, že by s následným potvrzením souhlasu neměl být problém k situaci řekl „[b]udeme jednat odpovědně, abychom minimalizovali narušení pro občany a zabránili chaosu scénáře bez dohody.” (Casalicchio – Moens – Burchard 2020) [překlad autorky].

V Británii byl k ratifikaci svolán Parlament i Sněmovna lordů až 30. prosince tedy těsně před koncem období. Součástí ratifikačního procesu Británie je i královský souhlas, který proběhl 31. prosince 2020. Z britské politické scény se snášela kritika na přijetí pouze během jednoho dne. Podle (Fowler 2020) bylo jednání britského parlamentu o ratifikaci dohody fraška. Hlavně z důvodu časové omezenosti 48 hodin do uplatňování samotné dohody. Pro Británii se jedná o vztah s největším obchodním partnerem a nejbližším sousedem, proto se snášela kritika na nemožnost kontroly smlouvy o délce 1246 stran. Rozpor byl i s předchozím hlasováním poslanců, kde byla odhlasována určitá doba mezi uzavřenou dohodou a ratifikací, která nyní nebyla splněna.

Následně i opoziční labouristická strana usilovala o změnu v oblasti práv obchodníků, environmentálních norem nebo podpory připravenosti podnikání. K tomu sice nedošlo, ale předseda labouristické strany Keir Starmer dodal, že jeho strana dohodu neochotně podpoří, ale jen proto, že alternativa by byla mnohem více zničující. Parlamentní proces trval 14 hodin a následně 31. prosince byla dohoda mezi Velkou Británií a EU potvrzena podpisem královny Alžběty II. a tím zařazena mezi zákony Spojeného království. Po procesu trvajícím přes 4 roky byl brexit zcela dokončen (Syal 2020).

Poslední měsíce přechodného období byli nejvíce hektickou částí. Došlo zde k porušení mezinárodního práva, dokonce dvakrát ze strany Velké Británie. Dále také k určitým tlakům na vyjednávání, kdy Boris Johnson ukončil jednání bez obstojných důvodů. Naopak z vyjednávacího postoje Evropské unie bylo patrné, že Komise chce dokončit dohodu. Z mého pohledu byla ze strany Evropské unie projevena značná trpělivost. Přesto pochybnosti o tom, zda bude dohoda uzavřena či nikoliv přetrvávaly do posledních dní.

Na počátku celého vyjednávání byly podmínky a ambice stran prezentovány představiteli velmi neústupným tónem. Přechodné období, které po celou dobu vypadalo jako zcela nemožné dokončit dohodou, nakonec v největším časové tísní dostalo výsledku. Dohoda byla uzavřena sedm dní před koncem přechodného období. Ubýváním času jednání se tvořil větší tlak na strany i řešené jednotlivé oblasti, což mělo zásadní vliv na konečný výsledek v rámci dohody. Byla to již velmi napjatá situace, kdy bez ústupu jedné či druhé strany nebylo možné ukončit jednání. Např. na oblasti rybolovu bylo v závěru vidět, že britská neústupnost v tomto tématu nakonec byla značně prolomena, a to převážně v souvislosti s ubývajícím časem. Z toho lze soudit, že všechna neústupná prohlášení Velké Británie o odchodu bez dohody byla pouhým tlakem na vyjednávací tým EU.

4.3. Dohoda mezi Evropskou unií a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska

Uzavřená dohoda již definovala změny od 1. ledna 2021 a vznik dvou samostatných trhů a právních prostor. S tím, že Británie opustila jednotný trh EU byl ukončen volný pohyb osob, zboží a služeb. Občané Británie již nemohou začít bydlet, pracovat, podnikat nebo studovat v EU bez potřebných víz. U pohybu zboží nastaly nové celní kontroly a certifikace. Změna pravidel nastala i u služeb. Zde již nejsou vzájemně uznávány odborné klasifikace a je zde potřeba dodržovat jiná pravidla jednotlivých států EU. Přesto je vztah v tomto odvětví hlubší než ve Všeobecné dohodě Světové obchodní organizace o obchodu se službami (Evropská komise 2020c).

Dohodu strany uzavřely na vztahu zóny volného obchodu. Mezi EU a Británií se jedná o vztah, který jde nad rámec tradičních dohod o volném obchodu. Obchodní vztah mezi stranami je nadstandardní tím, že stanovuje nulová cla a nulové kvóty na zboží. Podmínkou pro tyto nadstandardní obchodní podmínky jsou „pravidla původu“. Ty zaručují určité preference ve prospěch firem z EU a Velké Británie. Z důvodu, že Británie opustila celní unii, bude zboží podléhat celním kontrolám. Proto dohoda zaručuje zjednodušené celní postupy, vstup produktů na jednotlivé trhy budou podléhat programům pro důvěryhodné obchodníky (Evropská komise 2020c).

Dalšími oblastmi společného zájmu je doprava. Letecká přeprava cestujících a nákladu je mezi státy neomezená. Silniční doprava je omezena normami bezpečnosti a pracovních podmínek, tedy britský dopravce na území Unie musí dodržovat unijní normy. V energetice již byly vybudovány silné vazby mezi stranami, tudíž toky energie budou pokračovat. Jedná se o nezbytnost ve fungování ekonomik obou stran (Evropská komise 2020c).

Oblast rybolovu bude podle dohody v přechodném období na dobu pět a půl let, kdy rybáři EU mají přístup do britských vod s tím, že se v průběhu času budou kvóty na ryby snižovat. Poté budou následovat každoroční jednání, o které Británie v této oblasti usilovala. Budoucí prioritou je včasná diskuze nad podíly ryb na další

období. Rozhodnutí budou podléhat vědeckým doporučením a dalším strategiím. K dojednaným populacím ryb dávají strany navzájem přístup do svých výlučných ekonomických zón (Evropská unie 2020a: 272–274). Celkový podíl ryb pro EU byl snížen o 25 %, což se stalo kompromisem pro obě strany. Británie žádala 60% snížení, EU nechtěla žádné změny (Isaac – Mears – Moens 2020).

Dohoda obsahuje také správu samotného partnerství, tedy právní rámec pro trvalou spolupráci. Jedná se o záležitost, která dává právní jistoty podnikům, spotřebitelům a občanům. Dohled na fungování sjednané dohody a řešení problematik bude mít Rada partnerství. Při významnějším sporu mezi EU a Velkou Británií bude zřízen nezávislý rozhodčí soud. Dohoda neobsahuje spolupráci v oblasti zahraniční politiky a obrany. V politickém prohlášení toto odvětví zmiňováno bylo, ale Velká Británie byla proti spolupráci v této oblasti (Evropská komise 2020c).

Nejvíce řešené oblasti byly vyřešeny, tak že v oblasti rovných podmínek se strany dohodly k udržování rámce hospodářské soutěže a tedy k udržování spravedlivých mechanismů. Bez těchto opatření by bylo narušeno fungování trhu, a tedy i vzájemného obchodu obou stran. V oblasti rybolovu byl již zmiňovaný značný ústupek ze strany Velké Británie, ale přesto se jedná o dohodu na pouhých následujících pět a půl let. Tím pádem se jednání pouze odsouvá. Dále celková správa partnerství byla definována, tak, že vztah je mezi EU a Velkou Británií založen na mezinárodním právu, tedy nepodléhá předpisům Evropské unie (Prime Minister's Office 2021). Severní Irsko a protokol s ním spojený byl také komplikovanou částí jednání. Nakonec všechny rozporující návrhy byly staženy a severoirský protokol začal být uplatňován. Bohužel je zde stále riziko, že se tato oblast stane problematickou a budou zde v rozporu předpisy EU s Velkou Británií.

Dohoda je sestavena spíše z jednotlivých částí, které následně budou podléhat kontrole několika dalších orgánů a dalšímu jednání. Kontrola *celé* dohody proběhne vždy po pěti letech a také vznikne určitý postup v případě, že do EU vstoupí nový stát (Prime Minister's Office 2021). Nejedná se tedy o komplexní dohodu, jaká byla ze strany EU očekávána.

5 ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo rozebrat celé přechodné období. Tedy jak probíhalo, zda byla uzavřena dohoda a jak se lišila od původních představ obou stran, zda byla dohoda kompromisem či jak bylo pro jednotlivé strany uzavření dohody důležité.

Období vyjednávání neboli přechodné období bylo velmi krátké na dojednání dohody takového rozsahu. Celé období bylo značným chaosem s nejistým výsledkem. To potvrzovala i stálá skepse ohledně toho, zda se dohoda nakonec v jakékoliv formě uzavře. Jednání probíhala mezi dvěma aktéry, kdy na jedné straně byla Evropská komise s omezeným mandátem, zastupující celou EU tedy 27 států a na straně druhé byla Velká Británie, kde byl zastupující vyjednávající tým přesvědčen o britské výjimečnosti a právu na plnou autonomii s využíváním všech výhod, které jim přinášel jednotný trh EU. To již předurčovalo zdlouhavé jednání, které nakonec skončilo společnou dohodou.

Uzavřená dohoda mezi EU a Velkou Británií je zcela unikátní, a to hlavně rozdělením společného trhu na dva samostatné. Podmínky, se kterými se z přechodného období odcházelo byly do určité míry pouze prozatímní a neukotvené. Očekávají se další úpravy a dojednávání, a hlavně kompletní ratifikace ze strany Evropské unie. Z toho vyplývá, že Evropská unie proces nedokončila ve stanovený čas, což by se po celém procesu vyjednávání očekávalo spíše od strany Velké Británie. Samotné rozdílné představy obou stran byly patrné již od počátku období. Vyjednávající tým Británie se snažil o jednotlivé smlouvy na určité oblasti, naopak unijní snaha byla o komplexní dohodu. Uzavřená dohoda není zcela komplexní. Mnoho částí je otevřeno k dalšímu jednání po přechodném období.

Uzavřená dohoda byla z mého pohledu více vyhovující Velké Británii. To hlavně z toho důvodu, že ke kompromisu se snažil dojít spíše vyjednávající tým Evropské unie a strana Velké Británie byla zarytě za svá práva a samostatnost. To byly často požadavky, které dávaly EU do znevýhodněné situace. Samotné porušení mezinárodního práva ze strany Velké Británie bylo zvláštním přístupem k jednání dohody takového rozsahu. Přesto, že je Velká Británie aktérem, který je

více závislý na obchodu unijním než naopak. Během přechodného období se tedy v požadavcích více ustupovalo Velké Británii. Tudíž Evropská unie svých cílů nedosáhla, tak jak chtěla. Přesto největším ústupkem Velké Británie bylo svolení ze svých požadavků v oblasti rybolovu, z čehož bylo patrné, že vláda Velké Británie nechtěla odejít bez dohody, jak po celé období odvážně prohlašovala. Další hlavní spornou oblastí byly rovné podmínky neboli level playing field, kde obě strany došly k zárukám, které zaručují jak ochranu jednotného trhu EU, tak britskou suverenitu. Británie tedy není pod dohledem Soudního dvoru EU, ale v případě odchýlení se od pravidel může být zakázán přístup na trh, což platí i pro Evropskou unii na trhu britském.

Důležitost samotné dohody byla pro obě strany vysoká, a to z důvodu významného obchodu a vztahů z dlouholeté spolupráce a také geografické blízkosti. Naštěstí nenastala situace podmínek Světové obchodní organizace, která by podrobila obě strany clům a kvótám. Po dlouhém procesu je dokončena dohoda, která obě strany zavazuje dále k úzké spolupráci a naštěstí k méně rozsáhlým změnám než v případě odchodu Velké Británie bez dohody.

6 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Adler, Katya (2020a). Brexit talks; Has US election slowed down trade negotiations?. *BBC*. 5. 11. 2020 (<https://www.bbc.com/news/world-europe-54828214>, 26. 2. 2021).

Adler, Katya (2020b). Brexit: Have EU-UK trade talks reached a dead end?. *BBC*. 20. 10. 2020 (<https://www.bbc.com/news/world-europe-54609383>, 15. 3. 2021).

Adler, Katya (2020c). Brexit: Trade talks are back on - but what's changed?. *BBC*. 21. 10. 2020 (<https://www.bbc.com/news/world-europe-54633757>, 15. 3. 2021).

Agence France-Presse (2020). Brexit: Emmanuel Macron 'not sure' trade deal possible by end of year. *The Guardian*. 22. 2. 2020 (<https://www.theguardian.com/politics/2020/feb/22/macron-not-sure-eu-uk-trade-deal-possible>, 21. 2. 2021).

Baczynska, Gabriela (2020). EU eyes softening key state aid demand in Brexit talks - sources. *Reuters*. 3. 8. 2020 (<https://www.reuters.com/article/uk-britain-eu-stateaid/eu-eyes-softening-key-state-aid-demand-in-brexit-talks-sources-idUKKBN24Z1MF?edition-redirect=uk>, 21. 3. 2020).

Barnier, Michel (2020a). Negotiations with the UK: Michel Barnier, the European Commission's Chief Negotiator, sets out points of convergence and divergence following the first round of negotiations. *European Commission*. 5. 3. 2020 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_20_402, 27. 12. 2020).

Barnier, Michel (2020b). *Letter to David Frost*. (https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/brexit_files/info_site/uktf20203060790_-_mb_-_reply_to_df.pdf, 15. 2. 2021).

Barnier, Michel (2020c). Press statement by Michel Barnier following the second round of future relationship negotiations with the United Kingdom. *European Commission*. 24. 4. 2020 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_20_739, 28. 12. 2020).

Barnier, Michel (2020d). Press statement by Michel Barnier following Round 6 of the negotiations for a new partnership between the European Union and the United Kingdom. *European Commission*. 23. 6. 2020 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_20_1400, 28. 2. 2021).

Barnier, Michel (2020e). Remarks by Michel Barnier following Round 3 of negotiations for a new partnership between the European Union and the United Kingdom. *European Commission*. 15. 5. 2020 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_20_895, 27. 12. 2020).

Barnier, Michel (2020f). Remarques de Michel Barnier suite au septième round de négociations sur un futur partenariat entre l'Union européenne et le Royaume-Uni. *European Commission*. 21. 8. 2020 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_20_1511, 20. 2. 2021).

Barnier, Michel (2020g). Speech by Michel Barnier at the William J. Clinton Leadership Institute. *European Commission*. 27. 1. 2020 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_20_133, 26. 12. 2020).

Barnier, Michel (2020h). Statement by Michel Barnier at the presentation of the Commission's proposal for a Council recommendation on directives for the negotiation of a new partnership with the UK. *European Commission*. 3. 2. 2020 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_20_185, 26. 12. 2020).

Barnier, Michel (2020i). Statement by Michel Barnier following Round 4 of negotiations for new partnership between the European Union and the United Kingdom. *European Commission*. 5. 6. 2020 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_20_1017, 16. 2. 2021).

BBC (2020a). Brexit. Government's bill suffers heavy House of Lords defeat. *BBC*. 10. 11. 2020 (<https://www.bbc.com/news/uk-politics-54882088>, 26. 2. 2021).

BBC (2020b). Brexit: Door 'still ajar' for EU trade talks, says Gove. *BBC*. 18. 10. 2020 (<https://www.bbc.com/news/uk-politics-54589655>, 20. 2. 2021).

BBC (2020c). Brexit: Trade talks with the EU are over, says No 10. *BBC*. 17. 10. 2020 (<https://www.bbc.com/news/uk-politics-54566897>, 20. 2. 2021).

BBC (2020d). UK signs first major post-Brexit trade deal with Japan. *BBC*. 11. 9. 2020 (<https://www.bbc.com/news/business-54116606>, 15. 3. 2021).

BBC (2020e). What is a 'Canada-style' trade deal?. *BBC*. 3. 2. 2020 (<https://www.bbc.com/news/business-45633592>, 28. 1. 2020).

Bevington, Matt (2020). What Covid-19 means for the transition period. *UK in a changing Europe*. 3. 4. 2020 (<https://ukandeu.ac.uk/explainers/what-covid-19-means-for-the-transition-period/>, 26. 12. 2020).

Biden, Joe (2020). Tweet ze dne 16. 9. 2020. *Twitter*. 16. 9. 2020 (<https://twitter.com/JoeBiden/status/1306334039557586944>, 27. 2. 2021).

Boffey, Daniel – O’Carroll, Lisa (2020a). Brexit talks falter as UK claims EU is hardening negotiating stance. *The Guardian*. 3. 12. 2020 (<https://www.theguardian.com/politics/2020/dec/03/brexit-deal-can-be-struck-in-next-few-days-says-irish>, 20. 2. 2021).

Boffey, Daniel – O’Carroll, Lisa (2020b). Brexit: UK has lowered demands on fish catches, says EU. *The Guardian*. 2. 12. 2020 (<https://www.theguardian.com/politics/2020/dec/02/brexit-uk-has-lowered-demands-on-fish-catches-says-eu>, 28. 2. 2021).

Boffey, Daniel – O’Carroll, Lisa (2020c). EU leaders will intervene in Brexit talks in autumn, says German official. *The Guardian*. 4. 6. 2020 (<https://www.theguardian.com/politics/2020/jun/04/eu-leaders-will-intervene-in-brexit-talks-in-autumn-says-german-official>, 26. 2. 2021).

Boffey, Daniel – O’Carroll, Lisa (2020d). UK and EU agree Brexit trade deal. *The Guardian*. 24. 12. 2020 (<https://www.theguardian.com/politics/2020/dec/24/uk-eu-agree-brexit-trade-deal-agreement>, 28. 2. 2021).

Boffey, Daniel et. al. (2020). Brexit. Johnson and Von der Leyen to take over with direct talks. *The Guardian*. 4. 12. 2020 (<https://www.theguardian.com/politics/2020/dec/04/france-could-veto-bad-brexit-deal-macron-ally-warns>, 1. 3. 2021).

Boffey, Daniel (2020a). Bust-ups and brinkmanship: inside story of how the Brexit deal was done. *The Guardian*. 24. 12. 2020 (<https://www.theguardian.com/politics/2020/dec/24/bustups-brinkmanship-brexit-inside-story-of-how-deal-was-done>, 20. 2. 2021).

Boffey, Daniel (2020b). Is it decision day on Brexit talks – and what is still to be resolved?. *The Guardian*. 15. 10. 2020 (<https://www.theguardian.com/politics/2020/oct/15/is-it-decision-day-on-brexit-talks-and-what-is-still-to-be-resolved>, 20. 2. 2021).

Brattberg, Erik – Brudzińska, Kinga – Lima, Bernardo Pires de (2020). Contending European View on a New Post-Brexit Balance. *Carnegie endowment for international peace*. 25. 3. 2020 (<https://carnegieendowment.org/2020/03/25/contending-european-views-on-new-post-brexit-balance-pub-81354>, 26. 1. 2021).

Burchard, Hans von der (2020). Brexit deal's last hope: Germany. *Politico*. 16. 6. 2020 (<https://www.politico.com/news/2020/06/16/brexit-deals-last-hope-germany-325153>, 21. 3. 2020).

Casalicchio, Emilio – Moens, Barbara – Burchard, Hans von der (2020). Brexit deal ratification race begins. *Politico*. 24. 12. 2020 (<https://www.politico.eu/article/brexit-deal-ratification-race-begins/>, 20. 3. 2021).

Casert, Raf – Pylas, Pan (2020). No time to rest: EU nations assess Brexit trade deal with UK. *AP news*. 25. 12. 2020 (<https://apnews.com/article/business-brexit-europe-global-trade-2989564cc598b790de25d7b18ac27dcf>, 2. 3. 2021).

Cooper, Charlie (2020). Brexit deal creeps closer but Brussels warns 'we just don't see it'. *Politico*. 7. 10. 2020 (<https://www.politico.eu/article/brexit-deal-creeps-closer-but-brussels-warns-we-just-dont-see-it/>, 19. 3. 2021).

Deutsche Welle (2020). Brexit: UK and EU clash over trade talks. *Deutsche Welle*. 3. 2. 2020 (<https://www.dw.com/en/brexit-uk-and-eu-clash-over-trade-talks/a-52241218>, 5. 2. 2020).

Dickson, Annabelle – Ariès, Quentin (2017). 9 reasons why (some) Brits hate Europe's highest court. *Politico*. 26. 7. 2017 (<https://www.politico.eu/article/brexit-ecj-european-court-of-justice-9-reasons-why-some-brits-hate-europes-highest-court/>, 26. 12. 2020).

European Commission (2017). *Slide presented by Michel Barnier Chief Negotiator, to the Heads of State and Government at the European Council (Article 50) on 15 December 2017*. (https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/slide_presented_by_barnier_at_euco_15-12-2017.pdf, 27. 1. 2021).

European Commission (2020a). Statement by the European Commission following the extraordinary meeting of the EU-UK Joint Committee. *European Commission*. 10. 9. 2020 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_20_1607, 27. 2. 2021).

European Commission (2020b). Statement by the European Commission following the EU-UK Joint Committee. *European Commission*. 30. 3. 2020 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_20_565, 27. 12. 2020).

European Council (2020a). EU-UK high-level video conference, 15 June 2020. *European Council*. 15. 6. 2020 (<https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2020/06/15/>, 20. 2. 2021).

European Council (2020b). EU-UK Statement following the High Level Meeting on 15 June 2020. *European Council*. 15. 6. 2020 (<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/06/15/eu-uk-statement-following-the-high-level-meeting-on-15-june-2020/>, 2. 3. 2021).

Evropská komise (2020a). Brexit: dohoda o vystoupení se stane 1. ledna 2021 plně funkční. *Evropská komise*. 17. 12. 2020 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_2478, 15. 3. 2021).

Evropská komise (2020b). Dohoda o obchodu a spolupráci mezi EU a Spojeným královstvím: ochrana evropských zájmů, zajištění spravedlivé hospodářské soutěže a pokračující spolupráce v oblastech společného zájmu. *Evropská komise*. 24. 12. 2020 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_2531, 28. 2. 2021).

Evropská komise (2020c). Dohoda o obchodu a spolupráci mezi EU a Spojeným královstvím, Nový vztah s velkými změnami. *Evropská komise*. 12. 1. 2021 (<https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/226e4389-5553-11eb-b59f-01aa75ed71a1/language-cs/format-PDF/source-193041850#document-info>, 28. 2. 2021).

Evropská komise (2020d). Pracovní skupina EU. *Evropská komise*. (https://ec.europa.eu/info/departments/task-force-relations-united-kingdom_cs, 28. 12. 2020).

Evropská komise (2020e). Sdělení o připravenosti na konci přechodného období mezi Evropskou unií a Spojeným královstvím. *Evropská komise*. 9. 7. 2020 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0324&from=EN>, 12. 3. 2021) s. 6–26.

Evropská komise (2020f). Vystoupení Spojeného království z EU a právní předpisy EU v oblasti bankovních a platebních služeb. *Evropská komise*. 7. 7. 2020 (https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/banking_services_cs_0.pdf, 12. 3. 2021) s. 3.

Evropská komise (2020g). Vystoupení Spojeného království z EU a právní předpisy EU v oblasti letecké dopravy. *Evropská komise*. 16. 3. 2020 (https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/air_transport_cs.pdf, 12. 3. 2021) s. 2.

Evropská unie (2019). Politické prohlášení, v němž se stanoví rámec budoucích vztahů mezi Evropskou unií a Spojeným královstvím. *Úřední věstník Evropské unie 2019/C 384 I/02*. s. 178–192.

Evropská unie (2020a). Dohoda o obchodu a spolupráci mezi Evropskou unií a Evropským společenstvím pro atomovou energii na jedné straně a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska na straně druhé. *Úřední věstník Evropské unie*. 31. 12. 2020 ([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:22020A1231\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:22020A1231(01)&from=EN), 22. 2. 2021).

Evropská unie (2020b). Jednání se Spojeným královstvím o článku 50. *EUR-Lex*. 3. 2. 2020 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:4301000&from=CS>, 28. 12. 2020).

Evropský parlament (2020). Vztahy se Spojeným královstvím: Rovné podmínky jako garance spravedlivé soutěže. *Evropský parlament*. 12. 2. 2020 (<https://www.europarl.europa.eu/news/cs/press-room/20200206IPR72011/vztahy-se-spojenym-kralovstvim-rovne-podminky-jako-garance-spravedlive-souteze>, 27. 12. 2020).

Fowler, Brigid (2020). Parliament's role in scrutinising the UK-EU Trade and Cooperation Agreement is a farce. *Hansard society*. 29. 12. 2020 (<https://www.hansardsociety.org.uk/blog/parliaments-role-in-scrutinising-the-uk-eu-trade-and-cooperation-agreement>, 20. 3. 2021).

France 24 (2020). UK and EU deadlocked after ‘very disappointing’ trade talks. *France 24*. 15. 5. 2020 (<https://www.france24.com/en/20200515-uk-and-eu-deadlocked-after-very-disappointing-trade-talks>, 27. 1. 2021).

Frost, David (2020a). David Frost speech in full: Britain’s Brexit position. *Reaction*. 18. 2. 2020 (<https://reaction.life/david-frost-speech-in-full-britains-brexit-position/>, 26. 12. 2020).

Frost, David (2020b). David Frost’s statement following the conclusion of round 5 negotiations with the EU. *Government UK*. 23. 7. 2020 (<https://no10media.blog.gov.uk/2020/07/23/david-frosts-statement-following-the-conclusion-of-round-5-negotiations-with-the-eu/>, 20. 2. 2021).

Frost, David (2020c). Lord Frost statement after Round 9 of the negotiations. *Government UK*. 2. 10. 2020 (<https://no10media.blog.gov.uk/2020/10/02/lord-frost-statement-after-round-9-of-the-negotiations/>, 20. 2. 2021).

Frost, David (2020d). Statement on Round Two of UK-EU negotiations. *Government UK*. 24. 4. 2020 (<https://no10media.blog.gov.uk/2020/04/24/statement-on-round-two-of-uk-eu-negotiations/>, 28. 12. 2020).

Frost, David (2020e). Statement on the conclusion of the first round of negotiations. *Government UK*. 5. 3. 2020 (<https://no10media.blog.gov.uk/2020/03/05/statement-on-the-conclusion-of-the-first-round-of-negotiations/>, 27. 12. 2020).

Frost, David (2020f). Tweet ze dne 4. 12. 2020. *Twitter*. 4. 12. 2020 (<https://twitter.com/davidghfrost/status/1334939816979554307>, 1. 3. 2021).

Frost, David (2020g). Tweet ze dne 16. 4. 2020. *Twitter*. 16. 4. 2020 (<https://twitter.com/DavidGHFrost/status/1250796638987333632>, 26. 12. 2020).

Frost, David (2020h). Letter to Michel Barnier. *Government UK*. 19. 5. 2020 (https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/886168/Letter_to_Michel_Barnier_19.05.20.pdf, 15. 2. 2021).

Frost, David (2020i). David Frost's statement at the end of round 3 negotiations with the EU. *Government UK*. 15. 5. 2020 (<https://no10media.blog.gov.uk/2020/05/15/david-frosts-statement-at-the-end-of-round-3-negotiations-with-the-eu/>, 15. 2. 2021).

Frost, David (2020j). David Frost's statement at the end of round 4 negotiations with the EU. *Government UK*. 5. 6. 2020 (<https://no10media.blog.gov.uk/2020/06/05/david-frosts-statement-following-the-conclusion-of-round-4-negotiations-with-the-eu/>, 16. 2. 2021).

Gove, Michael (2020a). Negotiations on the UK's future relationship with the EU: update, Statement made on 9 March 2020. *UK Parliament*. 9. 3. 2020 (<https://questions-statements.parliament.uk/written-statements/detail/2020-03-09/HCWS153>, 30. 1. 2021).

Gove, Michael (2020b). Tweet ze dne 12. 6. 2020. *Twitter*. 12. 6. 2020 (<https://twitter.com/michaelgove/status/1271398188621193222>, 23. 2. 2021).

Government UK (2020). The UK's points-based immigration system: policy statement. *Government UK*. 19. 2. 2020 (<https://www.gov.uk/government/publications/the-uks-points-based-immigration-system-policy-statement/the-uks-points-based-immigration-system-policy-statement>, 20. 2. 2021).

Government UK (nedatováno). Withdrawal Agreement Joint Committee - Fact Sheet. *Government* *UK*. (https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/876873/Withdrawal-Agreement-Joint-Committee-Fact-Sheet-FINAL.pdf, 28. 12. 2020).

House of Commons (2020a). Committee on the Future Relationship with the European Union. *House of Commons*. 27. 4. 2020 (<https://committees.parliament.uk/oralevidence/313/html/>, 30. 1. 2021).

House of Commons (2020b). UK-EU Negotiations, Volume 677: debated on Tuesday 16 June 2020. *UK Parliament*. 16. 6. 2020 (<https://hansard.parliament.uk/commons/2020-06-16/debates/385C0D19-445E-48CD-98E8-7982FF643337/UK-EUNegotiations>, 1. 3. 2021).

Hutchinson, Lorna (2020). Brexit deadlock ends as EU and UK return to negotiating table. *The parliament magazine*. 21. 10. 2020 (<https://www.theparliamentmagazine.eu/news/article/brexit-deadlock-ends-as-eu-and-uk-return-to-negotiating-table>, 15. 3. 2021).

Isaac, Anna – Mears, Eleanor – Moens, Barbara (2020). UK-EU Brexit trade deal at a glance. *Politico*. 24. 12. 2020 (<https://www.politico.eu/article/uk-eu-brexit-trade-deal-at-a-glance/>, 15. 3. 2021).

Islam, Faisal (2020). Will there be a further Brexit breach of the law?. *BBC*. 1. 12. 2020 (<https://www.bbc.com/news/business-55144313>, 28. 2. 2021).

Johnson, Boris (2020a). PM statement on negotiations with the EU: 16 October 2020. *Government UK*. 16. 10. 2020 (<https://www.gov.uk/government/speeches/pm-statement-on-brex-it-negotiations-16-october-2020>, 20. 2. 2021).

Johnson, Boris (2020b). PM speech in Greenwich: 3 February 2020. *Prime Minister's Office* <https://www.gov.uk/government/speeches/pm-speech-in-greenwich-3-february-2020>, 29. 1. 2021).

Johnson, Boris (2020c). UK / EU relations, Statement made on 3 February 2020. *UK Parliament*. 3. 2. 2020 (<https://questions-statements.parliament.uk/written-statements/detail/2020-02-03/HCWS86>, 27. 12. 2020).

Joint Committee (2020a). Agenda for the first meeting of the Joint Committee on the implementation of the Withdrawal Agreement Monday 30th March 2020. *European Commission*. 30. 3. 2020 (https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020-03-30_agenda_jc_final.pdf, 28. 12. 2020).

Joint Committee (2020b). Joint statement EU-UK Joint Committee. *European Commission* 19. 3. 2020 (<https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/joint-statement-eu-uk-joint-committee.pdf>, 27. 12. 2020).

Landale, James (2020). US election 2020: What the US election will mean for the UK. *BBC*. 26. 10. 2020 (<https://www.bbc.com/news/election-us-2020-54680567>, 27. 2. 2021).

Leyen, Ursula von der (2020a). Press statement by President von der Leyen on the implementation of the Withdrawal Agreement between the EU and the UK. *European Commission*. 1. 10. 2020 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_20_1800, 27. 2. 2021).

Leyen, Ursula von der (2020b). Speech by President von der Leyen at the London School of Economics on 'Old friends, new beginnings: building another future for the EU-UK partnership'. *European Commission*. 8. 1. 2020. (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_20_3, 27. 12. 2020).

Leyen, Ursula von der (2020c). Speech by President von der Leyen in the Plenary of the European Parliament at the debate on the Commission's proposal for a mandate for the negotiation of a new partnership with the United Kingdom. *European Commission*. 11. 2. 2020. (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_20_230, 27. 12. 2020).

Leyen, Ursula von der (2020d). Tweet ze dne 24. 12. 2020. *Twitter*. 24. 12. 2020 (<https://twitter.com/vonderleyen/status/1342122999206576129>, 20. 2. 2021).

Maguire, Patrick – Elliott, Francis – Wright, Oliver (2020). Brexit: Geoffrey Cox leads rebellion as David Cameron criticises bill. *The Times*. 14. 9. 2020 (<https://www.thetimes.co.uk/article/brexit-geoffrey-cox-leads-tory-rebellion-over-internal-market-bill-gsrt0mzcj>, 15. 3. 2021).

Mark, Fabian von der (2019). Germany could make big EU impact in 2020. *Deutsche Welle*. 30. 12. 2019 (<https://www.dw.com/en/germany-could-make-big-eu-impact-in-2020/a-51774449>, 29. 1. 2021).

Michaelis, Andreas (2020). Tweet ze dne 10. 9. 2020. *Twitter*. 10. 9. 2020 (<https://twitter.com/GermanAmbUK/status/1304133428397445122>, 15. 3. 2021).

Michel, Charles (2020a). Remarks by President Charles Michel after the Special European Council meeting on 2 October 2020. *European Council*. 3. 10. 2020 (<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/10/03/remarks-by-president-charles-michel-after-the-special-european-council-meeting-on-2-october-2020/>, 20. 2. 2021).

Michel, Charles (2020b). Vyjádření předsedy Charlese Michela po prvním pracovním zasedání Evropské rady. *Evropská rada*. 15. 10. 2020 (<https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/10/15/remarks-by-president-charles-michel-following-the-first-working-session-of-the-european-council/>, 20. 2. 2021).

Moens, Barbara – Gallardo, Cristina (2020). Brexit's game of chicken increases chances of no deal. *Politico*. 15. 5. 2020 (<https://www.politico.eu/article/brexit-no-deal-barnier-johnson-eu-uk/>, 19. 2. 2021).

Moens, Barbara (2020a). 5 takeaways from the first round of Brexit talks. *Politico*. 5. 3. 2020 (<https://www.politico.eu/article/5-takeaways-from-the-first-round-of-brexit-talks/>, 26. 12. 2020).

Moens, Barbara (2020b). Michel Barnier hunts for wiggle room on fish. *Politico*. 11. 10. 2020 (<https://www.politico.eu/article/michel-barnier-wiggle-room-on-fish-brexit-deal/>, 19. 3. 2021).

O'Carroll, Lisa – Boffey, Daniel – Rankin, Jennifer (2020). Boris Johnson: no reason why Brexit deal cannot be sealed in July. *The Guardian*. 15. 6. 2020 (<https://www.theguardian.com/politics/2020/jun/15/boris-johnson-hopes-securing-brexit-trade-deal-given-boost-eu>, 2. 3. 2021).

Oppermann, Kai (2020). The German Council presidency and Brexit. *UK in a changing Europe*. 3. 7. 2020 (<https://ukandeu.ac.uk/the-german-council-presidency-and-brexit/>, 26. 2. 2021).

Owen, Joe et al. (2020). UK-EU future relationship: UK and EU mandates. *Institute for government*. 28. 2. 2020 (<https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/future-relationship-uk-eu-mandates>, 26. 2. 2021).

Parliament UK (nedatováno). Chapter 4: The Compatibility of the United Kingdom Internal Market Bill with international law. *Parliament UK*. (<https://publications.parliament.uk/pa/ld5801/ldselect/lducom/147/14707.htm>, 27. 2. 2021).

Portes, Jonathan (2020). A Canada-style trade deal?. *UK in a changing Europe*. 15. 12. 2020 (<https://ukandeu.ac.uk/a-canada-style-trade-deal/>, 27. 1. 2021).

Prime Minister's Office (2020). Organising principles for further negotiations with the EU. *Government UK*. 21. 10. 2020 (<https://www.gov.uk/government/publications/organising-principles-for-further-negotiations/organising-principles-for-further-negotiations-with-the-eu>, 15. 3. 2021).

Prime Minister's Office (2021). International treaty, Summary Explainer. *Government UK*. 11. 3. 2021 (<https://www.gov.uk/government/publications/agreements-reached-between-the-united-kingdom-of-great-britain-and-northern-ireland-and-the-european-union/summary-explainer#part-7---final-provisions>, 22. 3. 2021).

Rankin, Jennifer (2020a). Brexit talks ‘risk stalemate’ if no progress on key issues. *The Guardian*. 26. 5. 2020 (<https://www.theguardian.com/politics/2020/may/26/brexit-talks-risk-stalemate-if-no-progress-on-key-issues>, 19. 2. 2021).

Rankin, Jennifer (2020b). Germany scraps plans for Brexit talks at EU ambassadors summit. *The Guardian*. 26. 8. 2020 (<https://www.theguardian.com/politics/2020/aug/26/germany-scraps-plans-for-brexit-talks-at-eu-ambassadors-summit>, 26. 2. 2021).

Reuters (2020a). Brexit “trade talks are over”, UK PM Johnson’s spokesman says. *Reuters*. 16. 10. 2020 (<https://www.reuters.com/article/uk-britain-eu-johnson-spokesman-idUKKBN2711ZC>, 15. 3. 2021).

Reuters (2020b). Britain outlines ‘Taskforce Europe’ post-Brexit negotiation team. *Reuters* 27. 1. 2020 (<https://www.reuters.com/article/uk-britain-eu-trade/britain-outlines-taskforce-europe-post-brexit-negotiating-team-idUSKBN1ZQ1GC?edition-redirect=uk>, 22. 12. 2020).

Reuters (2020c). Germany’s Merkel says EU must prepare for no-deal Brexit. *Reuters*. 8. 7. 2020 (<https://www.reuters.com/article/us-britain-eu-merkel/germanys-merkel-says-eu-must-prepare-for-no-deal-brexit-idINKBN2491X5>, 21. 3. 2020).

Sherwood, Harriet (2020). What’s the catch? British fishermen’s hopes and fears for Brexit deal. *The Guardian*. 23. 2. 2020 (<https://www.theguardian.com/business/2020/feb/23/brexit-deal-fishing-cornwall-devon-trade-talks-europe>, 21. 2. 2021).

Stojanovic, Alex (2020). A bumpy level playing field awaits the next round of Brexit talks. *Institute for government*. 16. 1. 2020. (<https://www.instituteforgovernment.org.uk/blog/bumpy-level-playing-field-awaits-next-round-brexit-talks>, 29. 1. 2021).

Stone, Jon (2020). Brexit: UK to resist EU demand for European Court of Justice to govern trade deal. *Independent*. 28. 1. 2020 (<https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/brexit-trade-deal-uk-eu-court-justice-boris-johnson-latest-a9305251.html>, 26. 12. 2020).

Syal, Rajeev (2020). Boris Johnson's post-Brexit trade deal passes into UK law. *The Guardian*. 31. 12. 2020 (<https://www.theguardian.com/politics/2020/dec/31/post-brexit-trade-deal-boris-johnson-thanks-mps-and-peers-for-passing-bill>, 20. 3. 2021).

Šefčovič, Maroš (2020). Press statement by Vice-President Maroš Šefčovič following the third meeting of the EU-UK Joint Committee. *European Commission*. 28. 9. 2020 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_20_1766, 15. 3. 2021).

The Guardian (2020). 'There is no need for a free trade agreement': Boris Johnson outlines UK stance after Brexit – video. *The Guardian*. 3. 8. 2020 (<https://www.theguardian.coowem/politics/video/2020/feb/03/no-need-for-free-trade-agreement-claims-boris-johnson-uk-eu-brexit-video> , 26. 2. 2021).

TLDR News (2018). Canada Style Brexit Deal Explained – Brexit Explained. *Youtube* [video]. 11. 11. 2018 (<https://www.youtube.com/watch?v=yqvNboZn3pM>, 28. 12. 2020).

Wright, Georgina – Joe Owen (2020). Implementing Brexit, The role of the joint committee. *Institute for government* (https://www.instituteforgovernment.org.uk/sites/default/files/publications/implementing-brexite-role-joint-committee_0.pdf, 26. 2. 2021). s. 3 – 4.

Wright, Georgina – Stojanovic, Alex (2020). UK-EU future relationship: association agreements. *Institute for government*. 25. 2. 2020 (<https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/future-relationship-association-agreements>, 26. 2. 2021).

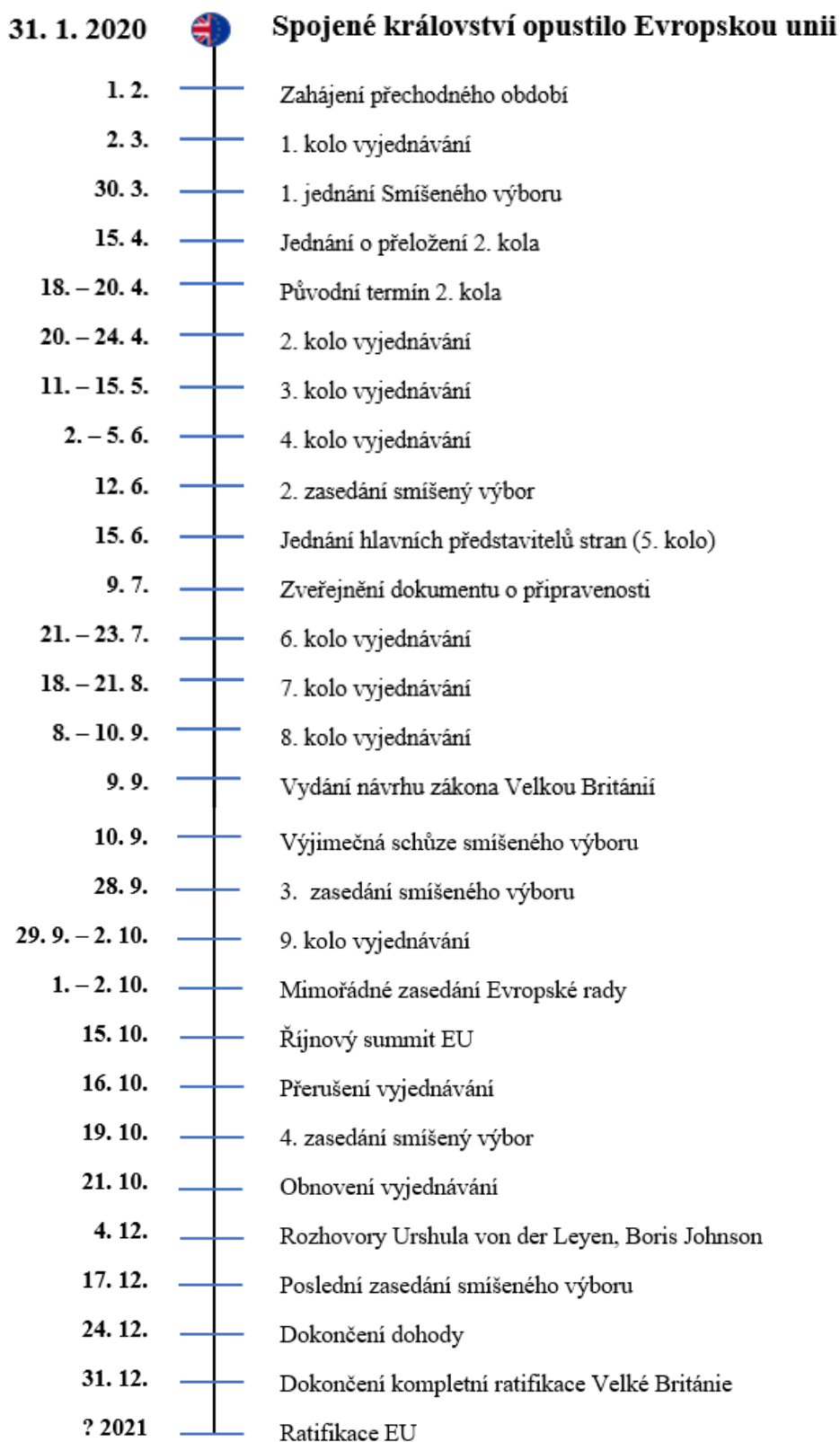
7 RESUMÉ

Bachelor thesis is an analysis of the transition period, which presents negotiation between European Union and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland. The transition period was from 1st February to 31st December. At the beginning thesis shortly describes previous Withdrawal agreement with Political declarations. These documents gave a framework of negotiations the transition period. But the United Kingdom and European Union had different conceptions of future relationships. Due to this the negotiation was involved. Involved parties had two potential scenarios. Which was that the United Kingdom will leave the European Union with or without agreement.

The main part of the thesis is the third chapter where is the analysis of transition period. Transition period started 1st February 2020 and the negotiation was separated in nine negotiation rounds. The UK had the option for extending the period, but they decided to not do it. The negotiations were more complicated and longer than both parties expected. Main complications were controversial points level playing fields, fishing or a complex concept of the agreement. Most of the negotiation rounds were without appreciable progress. In half of the period important complication of negotiations was contravention of international law by the United Kingdom. Since then the belief of successful agreement was low. Finally, the provisional agreement was agreed on 24th December. After that was short time for ratification. The United Kingdom ratified agreement on 31st December, that was the last day of transition period. The European Union has not ratified the agreement yet (April 2021).

8 PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Časová osa přechodného období

Vlastní zpracování